

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Proton Clean Air Solutions BV

Kenmerk: 202500313

Den Haag, 25 november 2025

Geachte

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Waddeneilanden
T.a.v. secretariaat De Waddeneilanden
Droogstraat 3
8861 SR HARLINGEN

Kenmerk: 202500412

Den Haag, 27 november 2025

Geachte burgemeesters,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

Betreft: mondiale gezondheid als voorwaarde voor internationale veiligheid

Den Haag, 24 november 2025

Geachte heer Van Haersma Buma,

Wij zijn de Dutch Global Health Alliance, een collectief van 19 maatschappelijke organisaties actief op het vlak van mondiale gezondheid. De komende weken zult u met de formerende partijen spreken over internationale veiligheid als een van de centrale prioriteiten. Graag willen we u meegeven dat veiligheid enkel en alleen gewaarborgd kan worden als mondiale gezondheidsuitdagingen bij de bron worden aangepakt en landen beschikken over robuuste, publiek geleide zorg- en preventiesystemen.

Met veiligheid als kern prioriteit voor een nieuw kabinet, is het van wezenlijk belang te erkennen dat mondiale gezondheid daar onlosmakelijk deel van uitmaakt. De COVID-19-pandemie en recente uitbraken van Ebola, Marburg en Mpox hebben aangetoond dat gezondheidsbedreigingen in één regio zich snel kunnen verspreiden en wereldwijd levens en economieën kunnen ontwrichten. Het versterken van gezondheidssystemen in kwetsbare contexten is daarom niet alleen een morele verantwoordelijkheid, maar ook een strategische investering in de veiligheid en veerkracht van Nederland zelf.

Vrede, veiligheid en internationale samenwerking zijn nauw met elkaar verweven; investeringen in het ene domein versterken het andere. Toegang tot goede gezondheidszorg bevordert stabiliteit en vertrouwen, terwijl zwakke gezondheidssystemen juist fragiliteit, ontheemding en onrust kunnen vergroten. Door internationale samenwerking op het gebied van gezondheid te ondersteunen – via de Wereldgezondheidsorganisatie, de Europese Unie en partnerschappen in Afrika – draagt Nederland bij aan een veiligere en stabielere wereld, wat op zijn beurt onze eigen veiligheid en welvaart ten goede komt.

Wij roepen het nieuwe kabinet daarom op om mondiale gezondheid stevig te verankeren in de visie op vrede en veiligheidsbeleid en opnieuw substantiële middelen te reserveren voor pandemische paraatheid. Leiderschap voor vrede betekent vandaag investeren in menselijke veiligheid: in gezondheidssystemen, in eerlijke toegang tot zorg en in de internationale samenwerking die dit mogelijk maakt. Op die manier kan Nederland blijven bijdragen met het principiële en pragmatische leiderschap dat ons land kenmerkt.

Hoogachtend,

Wie wij zijn

De Dutch Global Health Alliance is een netwerk van in Nederland gevestigde organisaties die zich inzetten voor mondiale gezondheidszorg. Met onze leden gebruiken we onze uiteenlopende expertises en kennis om belangenbehartiging-activiteiten te coördineren en Nederlandse beleidsvorming rondom mondiale gezondheid te informeren.

**DUTCH GLOBAL
HEALTH ALLIANCE**

Contact

www.dutchglobalhealthalliance.org
info@dutchglobalhealthalliance.org

BUILDING FLOURISHING COMMUNITIES

FRANKERING
GECONTROLEERD
D03.251124.500477

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

P.O. Box 16440 | 2500 BK The Hague | The Netherlands

De Tweede Kamer
t. a. v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

AS1CC - #X89DXDX#00#0000#

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Dutch Global Health Alliance
Postbus 16440
2500 BK DEN HAAG

Kenmerk: 202500414

Den Haag, 27 november 2025

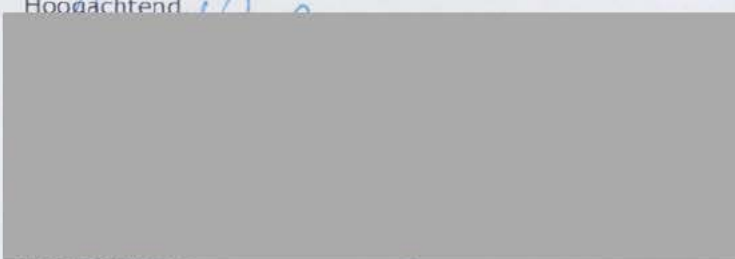
Geachte heer/mevrouw,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend

Sybrand Buma
Informatieur

202500415

De Tweede Kamer
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
t.a.v. dhr. Van Haersma Buma
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 25 november 2025

Geachte heer Van Haersma Buma,

In aanloop naar de kabinetsformatie heeft u de opdracht gekregen een ambitieuze, inhoudelijke agenda te bevorderen die richting geeft aan het toekomstige bestuur van Nederland. In dat licht willen wij uw aandacht vragen voor een onderwerp dat niet alleen urgent is, maar waaraan de politieke leiders zich reeds expliciet hebben gecommitteerd: de nationale aanpak van geweld tegen vrouwen en femicide.

Alle grote partijen (D66, VVD, GL/PvdA, CDA, SP, PvdD, JA21, CU) hebben voorafgaand aan de verkiezingen het *Stembusakkoord: Stop Geweld tegen Vrouwen* ondertekend. Daarmee erkennen zij gezamenlijk de ernst van het probleem, de dringende noodzaak tot ingrijpen, en hun bereidheid deze inzet te verankeren in het regeerakkoord. Wij vragen u als informateur ervoor te waken dat deze belofte geen vrijblijvende pre-electurale uitspraak blijft, maar daadwerkelijk onderdeel wordt van het fundament waarop een nieuw kabinet rust.

De cijfers zijn uitermate zorgwekkend. Jaarlijks worden meer dan veertig vrouwen in Nederland gedood, veelal door (ex-)partners. Daarnaast ontvangt de politie gemiddeld elke acht minuten een melding van huiselijk geweld. Deze realiteit heeft diepe en langdurige gevolgen voor slachtoffers, kinderen en nabestaanden. Ondanks ratificatie van het Verdrag van Istanbul ontbreekt het in Nederland nog altijd aan een samenhangende, landelijke aanpak; andere landen laten zien dat doelgerichte nationale structuren de veiligheid van vrouwen, meisjes en kinderen aanzienlijk vergroten.

In het Stembusakkoord zijn daarom acht concrete actiepunten geformuleerd die samen de contouren vormen van een structurele, toekomstbestendige aanpak:

1. Stel een nationaal actieplan op, onder eindverantwoordelijkheid van één bewindspersoon met mandaat en toereikende middelen.
2. Neem geweld tegen vrouwen op in de Veiligheidsagenda van de minister van Justitie.
3. Voer bij elke vrouwenmoord een gedegen evaluatie uit, vergelijkbaar met de aanpak na rampen.

4. Borg specialistische kennis in de volledige zorg- en veiligheidsketen, zodat patronen tijdig en deskundig worden herkend.
5. Maak geweld tegen vrouwen een prioriteit in politieregio's.
6. Realiseer laagdrempelige en veilige opvangplaatsen voor slachtoffers en hun kinderen.
7. Maak adequate en effectieve interventies richting plegers mogelijk, zodat herhaling en escalatie worden voorkomen.
8. Zorg voor goede nazorg en voldoende juridische ondersteuning voor slachtoffers en nabestaanden.

Wij vragen u deze agenda nadrukkelijk mee te nemen in uw advisering, en naast bestaande structuren een Nationaal Coördinator Geweld tegen Vrouwen aan te stellen, die zorg draagt voor de noodzakelijke samenhang, continuïteit en uitvoeringskracht. Het instellen van een Coördinator is conform de ingediende motie (#36658-5, dd. 22 september 2025) van Becker, Mutluer, Van der Werf, Dobbe en Bruyning. Een dergelijke functie — vergelijkbaar met structuren op andere veiligheidsdomeinen — kan landelijke regie versterken, versnippering tegengaan en ervoor zorgen dat alle betrokken partijen op één lijn opereren. De kamer heeft ingestemd om deze motie uit te voeren voor het einde van dit jaar.

Wij verzoeken u met klem deze volledige agenda mee te nemen in uw advisering en te bevorderen dat een nieuw kabinet:

- Geweld tegen vrouwen expliciet en zichtbaar opneemt in het regeerakkoord, volledig in lijn met de afspraken die de partijleiders hebben ondertekend;
- Een eenduidige landelijke regie belegt, zodat verantwoordelijkheden helder zijn en de uitvoering robuust en toekomstbestendig wordt opgezet;
- Investeert in samenhang, continuïteit en professionaliteit in de hele veiligheids- en beschermingsketen, zodat slachtoffers overal in Nederland op dezelfde kwaliteit van bescherming en ondersteuning kunnen rekenen.

Dit onderwerp raakt aan de kern van een veilige en rechtvaardige samenleving. De voornoemde aanpak zorgt ervoor dat vrouwen en meisjes in de toekomst veiliger zullen zijn en kinderen veiliger kunnen opgroeien. De huidige formatie biedt een unieke kans om de politieke wil om te zetten in structureel beleid dat daadwerkelijk – en ieder jaar opnieuw - levens redt. Wij vertrouwen erop dat u binnen uw opdracht zult bevorderen dat de eerder uitgesproken commitment van de partijleiders wordt geborgd in het toekomstige regeerakkoord.

Alvast hartelijk dank voor uw inspanningen.

Hoogachtend,

De Initiatiefgroep: Khadija Arib, Saskia Belleman, Huri Sahin, Aleid van den Brink, Essa Reijmers, Barbara Godwaldt, Jolande ter Avest en Marieke Liem

Universiteit
Leiden

Faculteit Governance and Global Affairs
Postbus 13228 2501 EE Den Haag

PostNL
Port Payé
Pays-Bas

De Tweede Kamer
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
t.a.v. dhr Van Hensen Buma
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

RS900 - #X8304DX#00#0000#

PROF. DR. M. LIEM, NAMENS IMITATIEGROEP

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Universiteit Leiden - Fac. Governance and Global Affairs - Initiatiefgroep
T.a.v. mevrouw M. Liem
Postbus 13228
2501 EE DEN HAAG

Kenmerk: 202500416

Den Haag, 27 november 2025

Geachte mevrouw Liem,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

202500417

De Tweede Kamer
Ter attentie van Bureau Woordvoering Kabinetsformatie / de heer Koolmees
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 18 november 2025

Geachte heer Koolmees,

Meststoffen Nederland richt zich tot u met een dringend appèl: zorg ervoor dat verantwoord geproduceerde en toegepaste minerale meststoffen hun bijdrage aan een toekomstbestendig en waar mogelijk circulair voedselsysteem kunnen blijven leveren. Alleen op die manier kunnen we de grote transitie in energie en klimaat waar we als maatschappij voor aan de lat staan realiseren.

Meststoffen Nederland geeft de formerende partijen daarom graag de volgende vier punten mee.

1. Focus op het verantwoord produceren van gezond voedsel in Nederland.

Nederland beschikt van oudsher over uitmuntende agrarische kennis en innovatiekracht. Die positie moeten we verder uitbouwen. In het licht van klimaatverandering, variabele neerslagpatronen en extremere droogte- en natte periodes is kennis van bodem, nutriëntenbeheer en teeltechniek cruciaal om opbrengst en kwaliteit te waarborgen. Het juist combineren van minerale en organische meststoffen stimuleert het bodemleven.

2. Voorkom onnodige verliezen van nutriënten naar de natuur

Plantaardige teelten voor menselijke consumptie moeten gestimuleerd worden. Hoogwaardige landbouwgrond hoeft dan niet langer gebruikt te worden voor het telen van veevoer. En hoe meer eiwitten we rechtstreeks uit plantaardige producten betrekken, hoe minder verliezen van nutriënten er zijn naar lucht en water.

Meststoffen Nederland stimuleert telers om scherp te zijn op het aanwenden van het juiste bemestingsproduct, op de juiste plek, het juiste tijdstip en in de juiste hoeveelheid. Het uitbrengen van bemestingsadviezen aan telers en kennisdeling over productontwikkeling en precisielandbouw technieken zijn hiervoor de belangrijkste instrumenten.

3. Zet in op verduurzamen van de productie en gebruik van minerale meststoffen in Nederland

Het in Nederland produceren van minerale meststoffen levert een bijdrage aan de Europese landbouw- en voedselvoorziening en leidt ook tot een mondiale emissiereductie. Wij kunnen het hier efficiënter en schoner doen dan op veel andere plekken. Binnen de PPS 'Op weg naar klimaatneutrale- en circulaire meststoffen' ontwikkelt Meststoffen Nederland met andere partijen zoals BO akkerbouw en de zuivelsector een meetlat waarmee de mate van circulariteit en (positieve) klimaatbijdrage van meststoffen gekwantificeerd kan worden.

Voor verdere verduurzaming van meststoffen zijn de volgende randvoorwaarden nodig:

Beschikbaarheid van duurzame energie: aardgas wordt nu gebruikt als grondstof om met stikstof uit de lucht minerale meststoffen te maken. Zorg voor de infrastructuur om de transitie naar duurzame energie mogelijk te maken.

Afvang CO₂: investeer in een Europees CO₂ systeem om de geconcentreerde en zuivere CO₂ die bij de huidige processen vrijkomt op te vangen als transitie naar stikstofmeststoffen op basis van duurzame energie. Yara realiseert momenteel de afvang en opslag van 800.000 ton CO₂ / jaar die anders bij de productie van hun meststoffen zou vrijkomen.

Circulaire grondstoffen: geef innovatieve technologische ontwikkelingen de ruimte. We werken hard aan het meer benutten van circulaire grondstoffen waarvan de oorsprong ook organisch kan zijn, zoals gerecycled fosfaat. ICL produceert een meststof gemaakt van gerecycled fosfaat, dat wordt teruggewonnen uit het as van verbrand rioolwaterzuiveringsslib. Van Iperen heeft met GreenSwitch een nitraatmeststof van organische oorsprong voor de glastuinbouw ontwikkeld.

Stimuleer de vraag: stimuleer een afzetmarkt voor duurzaam geproduceerde (minerale) meststoffen. Meststoffen Nederland zet zich samen met het Ministerie van KGG, VNO-NCW, andere sectoren zoals staal, chemie en raffinage en hun Europese koepels ervoor in dat de Europese Commissie beleid ontwikkelt op vraagcreatie en 'lead markets'.

4. Bescherm het speelveld voor Nederlandse producenten

Nederlandse meststoffenproducenten produceren voor een internationale en sterk competitieve markt. Import van minerale meststoffen van buiten de EU met een slechtere footprint dan wat we hier produceren moet ontmoedigd worden. Het CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) moet gaan zorgen voor een meer gelijk speelveld gebaseerd op de koolstofintensiteit van de minerale meststoffen van binnen en buiten de EU maar kent nog een aantal kwetsbaarheden zoals de mogelijkheid voor circumventie en exportbeperkingen.

Nationale koppen zoals een heffing op het gebruik van minerale meststoffen benadelen de Nederlandse voedselproductie.

De intensivering van regelgeving rond mest en stikstof, gecombineerd met de klimaatopgave en energietransities, stelt ons land voor een grote uitdaging. Met een ambitieus en toekomstgericht beleid kan Nederland zijn positie als hofleverancier van kennis, innovatie en duurzame productie behouden.

Wij wensen u veel wijsheid toe bij uw werk!

Met vriendelijke groet,

Reinier Gerrits
Directeur Meststoffen Nederland

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Meststoffen Nederland
T.a.v. de heer R. Gerrits
Postbus 443
2260 AK LEIDSCHENDAM

Kenmerk: 202500418

Den Haag, 27 november 2025

Geachte heer Gerrits,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend

Sybrand Buma
Informatieur

202500419

De Tweede Kamer
Informatie kabinetsformatie 2025
De heer Mr. S. Van Haersma Buma
t.a.v. Bureau Woordvoering
Kabinetsformatie
Postbus 20018 2500 EA Den Haag

Correspondentieadres:
Brandstoftransitietafel
p.a. QuerCa
Willem Witsenplein 6L
2596BK Den Haag

Datum: 25 november 2025

Onderwerp: Bericht Brandstoftransitietafel aan de informateur

Geachte heer Van Haersma Buma,

De brandstoftransitietafel zet zich sinds 2019 in om het klimaatbeleid voor mobiliteit te helpen uitvoeren en nieuwe kansen voor versnelling te signaleren. Wij verenigen een brede groep partijen uit de waardeketen van hernieuwbare brandstoffen: alle relevante modaliteiten, wegvervoer, binnenvaart en zee- en luchtvaart zijn vertegenwoordigd, van producenten tot gebruikers.

Vanuit die positie zien wij kansen om in de komende regeerperiode de transitie naar een duurzame, veerkrachtige mobiliteitssector te versnellen en tegelijk een groene economie op te bouwen. In de huidige situatie leveren duurzame hernieuwbare brandstoffen de grootste CO₂-emissiereductie in mobiliteit. Om de potentie van hernieuwbare brandstoffen - nadrukkelijk in aanvulling op elektrificatie en energiebesparing - ook in de toekomst optimaal te benutten pleiten wij daarom voor een koers waarin:

- Klimaatbeleid, energiezekerheid en strategische autonomie hand in hand gaan;
- Betaalbaarheid en rechtvaardigheid geborgd zijn: alle betrokken sectoren en burgers moeten de transitie mee kunnen maken
- De weg naar 2050 in de komende periode wordt uitgezet, zodat langjarig beleid en investeringszekerheid opschaling en innovatie mogelijk maken.

In samenvatting zijn onze belangrijkste punten:

1. We steunen de overgang van een belastingsysteem naar betalen naar gebruik.
2. De nationale vervoerssector heeft dringend een verlenging nodig van de brandstofmandaten naar 2040 toe; en daarnaast is een hogere ambitie nodig, met jaarlijks groeiende doelen, in de Europese mandaten voor hernieuwbare energiedragers in lucht- en zeevaart.
3. Verder is het hoog tijd om verschil aan te brengen tussen het accijnstarief van hernieuwbare brandstoffen en fossiele brandstoffen.
4. We roepen op om de biograndstoffenstrategie vast te stellen en uit te voeren voor meer investeringszekerheid.

Onze concrete beleidspunten zijn:

1. Zet een langetermijngroeipad uit, met zekerheid voor investeerders

Door te investeren in die sectoren die bijdragen aan een sterke, schone economie, zoals de bioraffinage, duurzame chemie en de waterstoftransitie, versterken we onze concurrentiekracht én bouwen we aan een toekomstbestendig verdienmodel voor Nederland. Daarbij versterken we ook onze strategische autonomie: we vervangen immers de huidige import van fossiele olie door lokaal/ Europees geproduceerde grondstoffen (hernieuwbare elektriciteit, biograndstoffen, waterstof, CO₂). Zulke investeringen zijn echter alleen haalbaar als er op langere termijn zekerheid bestaat over de vraag.

We vragen om een geschikte instrumentenmix om dit aan te sturen. Er is een hogere ambitie nodig, met jaarlijkse groeiende doelen, in de Europese mandaten voor lucht- en zeevaart. Verder pleiten wij nadrukkelijk voor het **verlengen van de horizon van de brandstoftransitieverplichting** voor de nationale sector die nu tot 2030 loopt. Breng deze in lijn met de tijdshorizon van de Europese verplichtingen voor zeevaart en luchtvaart die naar 2050 gaan. Het doortrekken van het **systeem van brandstofmandaten** is van belang om, in het licht van ETS1 en ETS2 en naast de groeiende elektrificatie, te zorgen dat investeringen in bioraffinage, elektrochemie en electrolyzers gestimuleerd worden, die ook nodig zijn voor de opbouw van groene chemie, inclusief groene brandstoffen voor lucht- en zeevaart. Hierbij vragen we specifiek aandacht voor instrumenten die hernieuwbare productie in Europa stimuleren. Productie van hernieuwbare brandstoffen in Europa vraagt om ondersteuningsmechanismen en het voeren van een Europese koers in handelspolitiek.

Aanvullend merken wij op dat het investeringsperspectief mede afhangt van de **infrastructuur en een goede marktinrichting**. De opschaling van hernieuwbare brandstoffen zal grotendeels gebruik maken van de bestaande tankinfrastructuur, maar de alternatieve opties zoals bijvoorbeeld waterstof, bio-e-methanol vragen om een passend netwerk en **meer investeringen in de tankinfrastructuur. Ook is het nodig om belemmeringen weg te halen in het gebruik van bestaande infrastructuur, zoals voor bio-e-methaan**. Daarnaast is beschikbaarheid van voldoende duurzame elektriciteit en biograndstoffen bepalend. Heldere **spelregels voor inzet van biograndstoffen** (in de biograndstoffenstrategie) zorgen voor een duurzame, efficiënte en hoogwaardige benutting van dit potentieel voor toepassingen in chemie, materialen, brandstoffen. Ook een goede marktinrichting (infrastructuur, regelgeving en certificering) voor **koolstofvastlegging** (permanent carbon removals) zijn belangrijk voor marktperspectieven in Nederland en Europa.

2. Zorg voor een rechtvaardige verdeling van kosten over partijen en een stimulerend belastingsysteem;

Een succesvolle transitie vraagt niet alleen om normering, maar ook om draagvlak. Beleid moet ruimte laten voor verschillende oplossingen, aansturen op goede samenhang¹, en de kosten eerlijk verdelen.

Voor de toekomst pleiten wij allereerst voor een belastingsysteem op basis van 'Betalen naar Gebruik'. Daarnaast gaat het voor het gebruik van hernieuwbare brandstoffen in de markt een aanmerkelijk verschil maken om de **brandstofaccijns op hernieuwbare brandstoffen en fossiele brandstoffen te differentiëren**. Dit is een geschikt instrument om weg te bewegen van fossiele brandstoffen en het aanbod en het gebruik van hernieuwbare brandstoffen (zoals HVO100, 100% biodiesel, RFNBO Waterstof of bioLNG te ondersteunen. Daarom is het nodig om structureel te zorgen voor accijnsdifferentiatie tussen hernieuwbare en fossiele brandstoffen. Dat kan met de inwerkingtreding van de nieuwe Europese belastingenrichtlijn (ETD). Aanbod aan hernieuwbare brandstoffen is nodig om kosteneffectieve opties te bieden voor vervanging van fossiele brandstoffen in de verbrandingsmotoren van de bestaande vloot. Volledig hernieuwbare opties of hogere blends zullen uiteraard alleen ingezet kunnen worden onder de conditie van technische vrijgave door fabrikanten om schade, motorproblemen en aansprakelijkheidsrisico's te voorkomen.

3. In de internationale context: houd oog voor het verdienvermogen van ondernemers

Sectoren als de bunkermarkt voor zeevaart, luchtvaart, internationaal transport, en binnenvaart zijn uiterst gevoelig voor grote prijsverschillen over de grens. Zorg door aansluiting bij **internationale afspraken** (Refuel Aviation, FuelEUMaritime, ETS1, IMO's Net-Zero Framework, ICAO's Corsia) of **afspraken met buurlanden** dat de prijsverschillen hanteerbaar blijven voor ondernemers.

Wanneer het klimaatbeleid voor duurzame brandstoffen in mobiliteit langs bovenstaande lijnen wordt ingevuld, is een ambitieus transitiepad mogelijk waarin de doelstelling voor de mobiliteitssector voor 2030 binnen haalbare grenzen komt, waarin het pad geëffend wordt voor het traject naar 2050, en waarin Nederland ook in de toekomst een sterke economische en onafhankelijke positie in brandstoffen inneemt.

De brandstoftransitietafel is graag bereid tot nadere toelichting, en zal zich inspanssen komend beleid tot uitvoering te brengen.

Namens de leden van de brandstoftransitietafel,

Colette Alma-Zeestraten
Onafhankelijk voorzitter brandstoftransitietafel

¹ Fiche 2018 MinIenW gezamenlijk Fiche innovatietafel energiedragers van de toekomst, dd 14 mei 2018, "Het duurzame mobiliteit systeem en het energiesysteem zijn met elkaar verweven. Aldus kunnen elektrische auto's een beduidende bijdrage leveren aan de opslagcapaciteit in het e-net, noodzakelijk om het intermittency-probleem op te lossen. Ditzelfde geldt voor waterstof als energiedrager die ons in staat stelt om grote hoeveelheden hernieuwbare energie voor langere tijd op te slaan ten behoeve van divers gebruik daarna. Dat kan in zowel centrale als decentrale energiesystemen. Voor biobrandstoffen geldt dat het ontwikkelen van een productie- en logistieke capaciteit tevens kan bijdragen aan de opbouw van een biobased economy en zo aan de toekomst van de Nederlandse chemie en andere sectoren."

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Brandstoftransitietafel
T.a.v. mevrouw C. Alma-Zeestraten
P/a QuerCa - Willem Witsenplein 6L
2596 BK DEN HAAG

Kenmerk: 202500420

Den Haag, 27 november 2025

Geachte mevrouw Alma,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoochachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

Datum: 25-11-2025

De Tweede Kamer
T.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Ons kenmerk: Tweede Kamer 2025-01

Uw brief:

Uw kenmerk:

Bijlagen: 1

Onderwerp: De fundamentele oorzaak en oplossing van het
problemen van de samenleving.

Geachte heer Buma.

De samenleving heeft een probleem. Daar is iedereen het over eens.

Maar wat dat probleem is en wat de oorzaak en oplossing ervan is, dat lijkt niemand te weten. Er worden louter deelproblemen met oorzaken en oplossingen genoemd maar die zijn er niet voor de samenleving als geheel en zijn vaak en steeds meer ineffectief omdat de oplossing van het probleem van de samenleving uitblijft.

Die oorzaak en oplossing voor de samenleving is er, maar daar is geen aandacht voor omdat er een groot en al eeuwenoud taboe op rust. Ze zijn namelijk spiritueel. Dat wordt duidelijk als u beseft dat de oorzaak ons ego is en de oplossing ons Zijn (wie we in wezen zijn), ons diepste ideaal. En als u beseft dat die van invloed zijn op het geheel omdat we een integraal onderdeel zijn daarvan.

Het feit dat er zo'n eenduidige oorzaak en oplossing is, kan worden opgemaakt uit het wetenschappelijk ontdekte en door de samenleving erkende feit dat alles samenhangt en dus ook de problemen samenhangen. Want dat betekent dat er in wezen maar *één oorzaak en oplossing van de problemen is*.

Verder kan het worden opgemaakt uit het feit dat het leven onze pijn, dat ons Zijn in de weg zit, *onvermijdelijk* raakt en ons zo de mogelijkheid geeft ons ervan te bevrijden ter realisatie van ons Zijn. Dat wordt ook duidelijk door het feit dat die realisatie oneindig eenvoudig is. We hoeven die pijn namelijk alleen maar toe te laten. Dat weten we al omdat we weten dat het veel aanbevolen 'praten over onze pijn', dat een vorm van toelaten is, oplucht ofwel bevrijdend is. Ook de toenemende interesse voor bewust-Zijnsontwikkeling, persoonlijke pijn, zelfhulp, zelfsturing en het centraal stellen van de mens is een indicatie dat er een beweging naar het Zijn is.

En dan is er ook nog het feit dat de klimaatcrisis een potentiële Apocalyps inhoudt dat bij uitstek een spirituele crisis is omdat het de openbaring van het verborgene inhoudt dat ons Zijn betreft. Het voorkomen van het alles vernietigende van de Apocalyps kan dus alleen door de realisatie van het Zijn.

Kan het Zijn, ons diepste ideaal, nu gerealiseerd worden?

Dat kan gemakkelijker dan ooit. De reden daarvan is het feit dat onze evolutie verloopt van ego naar Zijn en nu versnelt. Die versnelling geschiedt door het totale verlies van houvast tot dé waarheid aan toe omdat het Zijn de innerlijk vrije ofwel houvastloze staat van zijn is. Verder geschiedt die versnelling door de enorme polarisatie als gevolg van de normloosheid die door dat verlies van houvast is ontstaan en ons ego vrij spel heeft gegeven (hyperindividualisering, populisme). De reden daarvan is dat polarisatie confronteert en dat de (onvermijdelijke) pijn daarvan nodig is voor de realisatie van het Zijn. Pijn is echter datgene waar we ons als gevolg van het zijn van ons dualistische ego tegen verzetten, wat we onderdrukken. Al onze inzet, onze hele economie, is op dat verzet gebaseerd. Het spreekt dan vanzelf dat we ons bevrijden van onze pijn en daarmee ons Zijn realiseren door dat verzet te staken oftewel, zoals gezegd, onze pijn toe te laten, te doorvoelen.

Er is dus alle reden het Zijn te realiseren door het taboe erop te doorbreken.

Gelet op het niet te overtreffen algemene belang ervan en het algemene taboe erop kan dit bij uitstek als een opgave van de overheid, de politiek, worden aangemerkt. Dat betekent dat het zeer aanbevelenswaardig is het mee te nemen in de huidige kabinetsformatie.

Voor meer informatie verwijs ik u graag naar mijn bijgesloten boek 'Je bent in wezen goed'. Wenst u nadere schriftelijke en/of mondelinge informatie dan ben ik daar graag toe bereid.

Belangrijk om op te merken is nog dat het Zijn geen construct is en dus niet, zoals nog algemeen wordt verondersteld, op grond van het maakbaarheidsidee te maken of te doorgronden is. Het Zijn is alleen te ervaren en de weg er naartoe wordt door het ongrijpbare leven zelf gedirigeerd.

Ik vertrouw erop u hiermee van dienst te zijn en verneem graag het effect van deze brief.

Met vriendelijke groet,

Cor Bijl
Oprichter, directeur

Je bent in wezen goed.

Ontdek je Zijn wie je in wezen bent,
je diepste ideaal,
het einde van het lijden,
het sluitstuk voor de wetenschap,
de oneindige eenvoud van het leven.

Cor Biil

Sinds het begin van ons bestaan zijn we op zoek naar wie we in wezen zijn, ons volmaakt zijn, ons goed zijn, de voltooiing van onze Verlichting, onze vrede op Aarde, ons diepste ideaal. We hebben geprobeerd het te vangen, te beheersen, alsof het iets mechanisch was dat we konden bouwen. Maar telkens weer ontglipt het ons. Waarom? Waar ligt het antwoord?

Dit boek onthult een verrassende waarheid: het Zijn – datgene waar we al eeuwen naar zoeken – bevindt zich in ons bewustzijn dat in het ogenschijnlijk onbereikbare zwarte gat huist. Het realiseren ervan is niet complex of onbereikbaar, maar juist ongelooflijk dichtbij en eenvoudig. Gebaseerd op 35 jaar intensieve ervaring met het Zijn, beschrijft de auteur op zeer inzichtgevende wijze dat we nu ons ego zijn, hoe het Zijn ontstaat, wat het inhoudt en waarom het de sleutel is tot ons diepste ideaal.

De ontdekking van het Zijn raakt alles. Het vormt het sluitstuk voor de wetenschap, want het verbindt de relativiteits- en de kwantumtheorie. Het werpt nieuw licht op de wetenschappelijke verkenningen van de kwantumfysica waarin ogenschijnlijk onverklaarbare verschijnselen ineens helder worden. Helder worden ook de morele vraagstukken als deugden en respect; de spirituele als God, het Ware Zelf, het Paradijs en het bewustzijn; de evolutionaire als de bedoeling van de evolutie en de filosofische als de vrije wil, de waarheid, de zin van het leven, de werkelijkheid en wie we zijn. Daarnaast onthult het Zijn ons grootste vraagstuk: de werking van ons niet-Zijn, ons ego – onze dualistische zelfdestructieve schaduwzijde – dat we nog zijn en aan de basis staat van lijden, conflict en chaos en dus ook van die afschrikwekkende klimaatcrisis. Maar er is hoop: de mensheid staat op een kruispunt, waar haar evolutie van ego naar Zijn zich door het verlies van houvast en door ongebreidelde polarisatie sneller voltrekt dan ooit tevoren.

Dit boek laat zien dat de oplossing van onze problemen niet buiten ons maar in ons, in ons Zijn, ligt. Het legt uit hoe de inzichten van de moderne fysica – zoals het einde van tijd en ruimte, het onzekerheids- en holografisch-principe, de samenhang van alles, de dualiteit, de singulariteit, de neutrino's, het fluctueren van tijd en ruimte – ons dichterbij ons Zijn brengen. Ja zelfs de zeer beangstigende superieure intelligentie van AI doet dat. Maar het boek confronteert ons ook met een eeuwenoud levensgevaarlijk taboe: een collectieve weerstand die het Zijn onderdrukt en ons verblindt.

Met dit studieboek doorbreekt de auteur de stilte rondom het Zijn. Het nodigt uit om ons Zijn te realiseren door de hulp van het leven toe te passen, niet alleen voor persoonlijke vervulling en veiligheid, maar als oplossing voor de crises die ons als mensheid bedreigen. Dit is meer dan een boek. Het is een epische oproep tot de radicale innerlijke veranderingen die nodig zijn om uiteindelijk onszelf te vinden – en een toekomst te creëren waarin we ons diepste ideaal hebben gerealiseerd.

Dit boek vormt de grondslag voor:

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Nederlands Instituut voor de zijnsontwikkeling
T.a.v. de heer C. Bijl
Berberisweg 66
3053 PJ ROTTERDAM

Kenmerk: 202500422

Den Haag, 27 november 2025

Geachte heer Bijl,

Dank voor de brief en het boek die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hooqachtend

Sybrand Buma
Informatieur

Oproep aan de formatietafel: kies voor een doorbraak in het jeugdbeleid

Lange tijd was de Nederlandse jeugd een van de gelukkigste van de wereld. Maar dat beeld is inmiddels helaas achterhaald: het cijfer dat jongeren hun eigen leven geven gaat achteruit en zit inmiddels onder het Europese gemiddelde. Jongeren worden bedreigd in hun bestaanszekerheid, zien hun mentale gezondheid verslechteren en ervaren een gebrek aan toekomstperspectief. Eén van de grote doorbraken waar het volgende kabinet daarom aan moet werken is een **ambitieuze hervorming van het jeugdbeleid**. D66 en CDA, de partijen die nu aan tafel zitten, hebben in hun verkiezingsprogramma's al laten zien hier serieus werk van te willen maken. Namens NJR roep ik de formerende partijen dan ook op om in het regeerakkoord te kiezen voor **integraal jeugdbeleid, via uitvoering van de Nationale Jeugdstrategie door een minister voor Jeugd**.

De problemen van jongeren hangen sterk met elkaar samen: door een zwakke financiële positie kunnen veel jongeren geen huis krijgen, waardoor ze mijlpalen als uit huis gaan en een gezin stichten uitstellen. Dat leidt weer tot stress en gezondheidsklachten. Experts in jongerenwelzijn stellen dan ook dat jongeren in een polycrisis leven, doordat maatschappelijke problemen zich bij jongeren opstapelen. Dat wordt ook gevoeld in de bredere maatschappij: de overbezetting in de jeugdzorg is slechts één van de gevolgen hiervan.

Waar we al die problemen van niet los van elkaar kunnen zien, geldt voor de oplossingen hetzelfde. Daarom is domeinoverstijgend jeugdbeleid zo hard nodig. Jeugdbeleid wordt teveel vanuit VWS gezien, terwijl domeinen als sociale zekerheid, onderwijs of wonen net zoveel of zelfs nog meer effect hebben op de levens van jongeren. Het is daarom van belang dat ministeries in samenhang met elkaar gaan werken aan beleid voor en door jongeren. Onder één (programma)minister voor Jeugd, die met en over verschillende ministeries regie kan voeren over het totale jeugdbeleid. Vanuit NJR hebben we, in samenwerking met de Rijksoverheid, dit jaar al een duidelijke voorzet kunnen geven voor hoe domeinoverstijgend beleid eruit moet zien. Uitvoering van de Nationale Jeugdstrategie (zie voor meer info de bijlage op de volgende pagina) kan en moet wat ons betreft dan ook de pijler vormen voor integraal jeugdbeleid onder het volgende kabinet.

Eén van de opdrachten die D66 en CDA hebben meegekregen van de verkenner is om in kaart te brengen welke toekomstbestendige hervormingen nodig zijn voor de toekomst van Nederland. Laat sterk, integraal jeugdbeleid, over alle beleidsdomeinen en bestuurslagen, één van deze hervormingen zijn.

Met vriendelijke groet,
Lotte Prins, voorzitter Nationale Jeugdraad (NJR)

Voorstel voor regeerakkoord:

“Er komt een minister voor Jeugd die overkoepelende verantwoordelijkheid krijgt over het integrale jeugdbeleid, met zeggingskracht en eigen middelen. Deze minister werkt ook samen met jongerenorganisaties, gemeenten en maatschappelijke partners aan de ontwikkeling en uitvoering van de Nationale Jeugdstrategie.”

Hiermee wordt invulling gegeven aan twee punten uit de verkiezingsprogramma's van D66 en CDA, waarin beide partijen duidelijk laten zien in te zetten op beter samenhangend jeugdbeleid:

- D66: Een bewindspersoon krijgt specifieke overkoepelende verantwoordelijkheid voor het integrale jeugdbeleid. Diegene heeft als taak de inzet en verantwoordelijkheid van verschillende bestuurslagen te coördineren en te zorgen dat de stemmen en belangen van jongeren worden gewaarborgd in beleid.
- CDA: We brengen de verantwoordelijkheid voor kindregelingen, kinderopvang en jeugdbeleid onder bij één minister, en we willen een jaarlijkse 'Staat van het Gezin'. Deze minister werkt ook aan de uitvoering van de Nationale Jeugdstrategie.

Bijlage: over de Nationale Jeugdstrategie

De Nationale Jeugdstrategie (www.nationalejeugdstrategie.nl), welke door NJR en de Rijksoverheid wordt opgesteld, biedt een duidelijk kader waarmee de problemen van jongeren binnen negen belangrijke thema's kunnen worden opgelost. In 2023 riep de Tweede Kamer met een unaniem aangenomen motie¹ op tot een Nationale Jeugdstrategie, nadat het SER Jongerenplatform in 2022 adviseerde tot ontwikkeling hiervan.² Over het proces om tot een Nationale Jeugdstrategie te komen is in 2024 een brief³ naar de Tweede Kamer gestuurd, waarna NJR is gestart met de ontwikkeling, in nauwe samenwerking met de betrokken ministeries. Daarbij is gekeken naar voorbeelden uit andere landen met een jeugdstrategie, zoals Duitsland, België en Ierland.

Afgelopen jaar heeft NJR bij meer dan 12.000 jongeren input opgehaald over de uitdagingen die zij zien binnen de negen thema's van de Nationale Jeugdstrategie, zowel offline als online. Hierbij hebben we ook veel aandacht gehad voor het bereiken en betrekken van ondervertegenwoordigde jongeren. Zo hebben we samengewerkt met (jongeren)organisaties die in contact staan met moeilijker te bereiken jongeren (zoals JongPIT, Stem van de VSO-leerling, Plattelandsjongeren en Samenthuis2030) en hebben we actief input opgehaald in bijvoorbeeld jeugdgevangenissen en binnen Caribisch Nederland.

Een zogeheten regiegroep van 100 gelote jongeren, die representatief zijn op o.a. opleidingsniveau, regionale spreiding en gender, heeft vervolgens de taak gehad om te bepalen welke doelen en mogelijke acties de Nationale Jeugdstrategie moet bevatten. Dit op basis van bovengenoemde input van jongeren, en met advies van beleidsmedewerkers vanuit o.a. de ministeries van VWS, BZK, OCW, JenV, VRO, BZ, IenW en Defensie.

Het document dat deze regiegroep samen met beleidsmakers heeft opgesteld vormt het ontwerp voor de Nationale Jeugdstrategie, dat in september is gepresenteerd.⁴ Dit ontwerp bestaat uit zowel inhoudelijke vereisten, beleidsdoelen en eerste ideeën om de problemen van jongeren op te lossen als uit een basis om betekenisvolle jongerenparticipatie tot stand te brengen op de negen thema's. De Rijksoverheid is nu aan zet om de Nationale Jeugdstrategie een plek te geven in het landelijke beleid. NJR blijft bij dit proces betrokken.

Wat is er nodig om de Nationale Jeugdstrategie tot een succes te maken?

Op basis van de input van meer dan 12.000 leeftijdsgenoten hebben jongeren met de ministeries de Nationale Jeugdstrategie opgesteld. **Het is nu aan de partijen die het volgende kabinet formeren om de Nationale Jeugdstrategie over te nemen en door te ontwikkelen.** Vanuit het ontwerpdocument voor de Nationale Jeugdstrategie geeft NJR twee adviezen mee voor een goede inbedding van de Nationale Jeugdstrategie, die ook in bovenstaande brief zijn benoemd:

- 1. Een boegbeeld voor het jeugdveld:** NJR ziet veel deelbelangen in het jeugdveld, die nog boven het belang van (kwetsbare) jongeren worden gezet. Ook de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd adviseert daarom om een onafhankelijk boegbeeld aan te stellen, die mandaat heeft om afspraken af te dwingen bij verantwoordelijke partners. Dit zal helpen om aan doortastend, integraal jeugdbeleid te werken. NJR adviseert om de implementatie en uitvoering van de Nationale Jeugdstrategie bij dit boegbeeld te beleggen.
- 2. Samenwerken voor jongeren:** we merken bij NJR dat het voor ministeries nog geen gewoonte is om domeinoverstijgend te werken, zodat zij integraal aan de slag te kunnen met de problemen van jongeren. Daarom wijzen we ten slotte graag op een ander advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd: stel een interbestuurlijk en rijksbreed programmateam Jeugd en Gezin aan. In dit team, dat moet vallen onder het bovengenoemde boegbeeld, treffen ministeries, gemeenten, provincies en andere relevante maatschappelijke partners elkaar om te werken aan oplossingen voor jongeren, onder andere via implementatie van de Nationale Jeugdstrategie.

¹ Motie-Palland, stuk 29544-1181

² Zie rapport "Veelbelovend: kansen en belemmeringen voor jongeren" van het SER Jongerenplatform.

³ Ondertekend door staatssecretaris Van Ooijen en ministers Van Gennip en Dijkgraaf, stuk 35883-3

⁴ Zie voor het document <https://www.njr.nl/projecten/nationale-jeugdstrategie>, de Tweede Kamer krijgt het ontwerpdocument officieel toegezonden bij het eerstvolgende Wetgevingsoverleg Jeugd.

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Nationale Jeugdraad
T.a.v. mevrouw L. Prins
Kromme Nieuwegracht 58
3512 HL UTRECHT

Kenmerk: 202500424

Den Haag, 27 november 2025

Geachte mevrouw Prins,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hooftachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Milieu Centraal
T.a.v. mevrouw I. van de Pas
Nicolaas Beetsstraat 2A
3511 HE UTRECHT

Kenmerk: 202500425

Den Haag, 27 november 2025

Geachte mevrouw Van de Pas,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

Aan Bureau van de Informatie dhr. mr. S. Buma
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

ONDERWERP : Finale Afwikkeling Enschedese vuurwerkcramp
Betreft : Verzoek om bovenstaand onderwerp als politiek agendapunt onder de
aandacht te brengen bij en tijdens de kabinet-samenstelling om als rechtsstaat
een halt toe te roepen aan 20 jaar ongekend onrecht.

Haaksbergen/Enschede 17 november 2025

Geachte heer Buma,

Als raadsman en juridisch adviseur van [REDACTED], hierna te
noemen verzoeker, wend ik mij op zijn verzoek tot u in uw hoedanigheid van informateur ter
zake van het navolgende:

Het nieuw te vormen kabinet zal het hoofd moeten bieden aan grote uitdagingen die
voorliggen en zal opnieuw de balans moeten vinden tussen macht en tegenmacht zowel in
nationaal- als wel Europeesverband. Onder die grote uitdagingen voor de komende regering
valt ook de finale afwikkeling van de Enschedese vuurwerkcrampaak van 13 mei 2000. Deze
is 25 jaar sub-judice terwijl buitengerechtelijke doorbreking thans in de rede ligt gelet o.a. op
de rol van de Staat en de advocatuur welke na 25 jaar procederen steeds zichtbaarder wordt na
lang oneigenlijke toedekking. Ingrijpen thans is zowel in het belang van de Nederlandse Staat
waaronder ook begrepen het belang van verzoeker de heer R.J. Bakker. Verzoeker geeft te
kennen open te staan voor een bespreking en de eis dat daarnaast toegewerkt moet worden
naar een ander toezichtstelsel zodat het vertrouwen van de burger in de overheid wordt
hersteld.

TOELICHTING

Verzoeker was op 13 mei 2000 directeur van SE Fireworks VOF en vecht sindsdien o.a. zijn
strafrechtelijke veroordeling aan. Daartoe voert hij juridische procedures en ingevolge het
waarheidsvindingbelang vraagt hij documenten op o.a. op grond van de WOB en Archiefwet.
Daarnaast onderzoekt hij ook de rol van de advocatuur en vanuit nieuwe vrijgevallen
documenten worden tevens procedures gevoerd bij de Deken en Raad als wel Hof van
Discipline temeer omdat er sprake is van dubbele en drie-dubbele functies van enige
betrokken advocaten doordat zij zowel advocaat als wel rechter zijn (rechter-plaatsvervanger
/ raadsheer – plaatsvervanger) en/of gelijktijdig advocaten-tuchtrechter bij de Raad van
Discipline. Een milieurecht-advocaat die begin 1999 diensten verleende aan de VOF van
verzoeker o.a. onderhandelingen met de gemeente Enschede over verplaatsing van het bedrijf
van verzoeker doch hij heeft na de ramp niets van zich laten horen, verzoeker in de steek
gelaten en zijn diensten aangeboden bij de grootste concurrent van verzoeker.
Bedoelde advocaat bleek zonder dat verzoeker dat wist een samenwerking te zijn begonnen
in 1998 de vorm van een advocaten-BV te Almelo met een andere advocaten-BV te Enschede.

Beide kantoren weigerden de namen van hun verzekeraar te noemen. Ondanks verzoeken van verzoeker aan het Hof van Discipline om openbaarmaking van de verzekeringen kantelde de jurisprudentie en het verzoek om prejudiciële vragen te stellen aan EU-Hof van Justitie te Luxemburg weigerde het Hof eveneens zonder een (wel o.g.v. het VWEU verplichte) nadere motivering. Hoger beroep en/of cassatie is niet mogelijk. De Staat der Nederlanden zal aansprakelijk worden gesteld door verzoeker wegens de gevolgen van onrechtmatige rechtspraak. Daarnaast wordt de staat aansprakelijk gehouden voor de gebrekkige toepasselijke wet-en regelgeving en toezicht.

Verder is het verzoeker gebleken dat enige rechters ook advocatentuchtrechter zijn terwijl zij gelijktijdig nevenbanen/verdiensten hebben bij de NOVA en zich niet juridisch verschoonden in vuurwerkrap-gerelateerde rechtszittingen. Helaas heeft verzoeker moeten ervaren dat hij als justitiabele die daar wat van zei in een wrakingsprocedure alsdan misbruik van recht werd verweten.

In het kader van schadevergoedingsverzoeken bij de desbetreffende verzekeraar ook in het kader van mogelijk regres ondervindt verzoeker oneigenlijke tegenwerking o.a. weigering van de verzekeraar het dossier vrij te geven aan verzekerde zijnde verzoeker onder verwijzing je moet bij de betrokken advocaat zijn.

Verzoeker voert ook procedures tegen de gemeente Enschede en de rol van de brandweer thans ondergebracht bij de Veiligheidsregio Twente doch stuit vervolgens op het feit dat voormalige verantwoordelijke gemeentebestuurder thans rechtsprekend staatsraad is bij de Raad van State en een andere staatsraad destijds in een andere hoedanigheid heeft meegeschreven aan het rapport van de Commissie Oosting. Recent is verzoeker gebleken dat de classificatie-wetgeving transport-opslag vuurwerk onjuist is. Zie daartoe o.a. het onderzoeksrapport van de Bredase Vuurwerkraponderzoeker <https://drive.google.com/file/d/1BFRNi8wgxVSwkSLNXsx9WXq1//xHIZeu/view> en de recente uitspraak van de Raad van State waaruit vanuit de vrijgevallen stukken o.a. is gebleken dat in geheime raads- en commissie vergaderingen in 1997 de gemeente Enschede het Voorkeursrecht op de locatie van SE Fireworks BV aan de Tollensstraat had gelegd t.b.v. het VINEX-Plan Groot-Roombeek. Verzoeker heeft sinds kort de bewijsstukken in handen gekregen. Daarvoor was wel een jurisprudentie-kanteling nodig. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RVS:2021:399>

Ministeries hielden informatie over gebrekkige regelgeving achter na vuurwerkrap. Recent heeft verzoeker o.a. de beschikking gekregen over documenten van verschillende ministeries, waaronder het Minister van Infrastructuur & Waterstaat (de rechtsopvolger van het toenmalige ministerie van Verkeer & Waterstaat). Hierdoor is duidelijk geworden dat ministeries voor en na aan het ontstaan van de vuurwerkrap wisten dat er in Nederland sprake was van "gebrekkige regelgeving". Deze documenten komen voort uit een juridische procedures op basis van de WOB (Wet Openbaarheid van Bestuur) die aanving in 2018. Het besluit werd ontvangen op 3 mei 2021.

Op [/ministeries-hielden-informatie-over-gebrekkige-regelgeving-achter-na-vuurwerkrap/](#) staat een aantal documenten toegelicht.

Desgevraagd door verzoeker aan de gemeenteraad van Enschede weigert de huidige burgermeester en gemeenteraad de vuurwerkrap op de politieke agenda te zetten. Dit vormt o.a. mede de reden dat verzoeker zijn verzoek aan u richt om deze op uw agenda te plaatsen.

Daarnaast wijs ik u op de oproep van [REDACTED] voornoemd medio mei 2019 en te lezen op vindplaats <https://drive.google.com/file/d/1NNZaHPRbfuA4QBm9HZ-hJQjUQ90O-K3C/view>

Enige alstoen (1998 – 2004) en ook heden vigerende wetten zijn ondeugdelijk doch de Nederlandse rechters mogen ingevolge art 120 van de grondwet hier niets van zeggen, terwijl Nederland als enigste EU-Lidstaat geen Constitutioneel Hof heeft. Niet alleen verzoeker is hiervan de dupe doch ook de gedupeerden van de Toeslagenaffaire en overige justitiabelen. De Nederlands advocatuur spint er goed garen bij want het levert hun een extra U-bocht verdienmodel op. Op deze wijze kunnen onderlinge advocatenkantorenbelangen op elkaar worden afgestemd. Verzoeker, [REDACTED] kan net als de gedupeerden van de Toeslagenaffaire nergens naar toe weshalve hij als Nederlands staatsburger u verzoekt dit punt eveneens mee te nemen in de door u te voeren besprekingen met alle politieke partijen. De instelling van een Constitutioneel Hof ligt meer dan in de rede.

Mede door het ontbreken van een Constitutioneel Hof hebben de verkeerde mensen de schuld gekregen van de vuurwerkramp in Enschede. Doordat het O.M. fouten heeft toegedekt of zelf onjuistheden heeft geventileerd zijn deze fouten door gebrekkige transparantiewetgeving toegedekt gebleven. Daarbij nog gevoegd de vraag waarom de advocatuur niet de juiste vragen hebben gesteld er terecht de vraag komt bovendrijven wie opent deze politieke doofpot. Een Constitutioneel Hof kan dit doorbreken. Strafrechtelijk leidt veelal gevonden bewijsmateriaal welke aansluit bij reeds ontstane bewijsvermoedens tot oneigenlijke euforie waardoor al snel vormen van tunnelvisievorming kunnen plaats vinden en ook daardoor het risico dat oneigenlijke verklaringen tot aan de Hoge Raad toe vol worden gehouden om het gezicht van wij zijn een rechtsstaat in de plooi te houden. Een Constitutioneel Hof kan alsnog recht doen waaraan recht gedaan moet worden. U zou bij de besprekingen m.b.t. het nieuw te vormen kabinet ende huidige generatie Tweede Kamerleden er op kunnen aandringen om van de oprichting van Constitutioneel Hof speerpunt te maken van het beleid althans bij de politieke partijen publiekelijk er op aan kunnen dringen.

U als informateur wordt in dit verzoek gevraagd om tijdens de formatie hieraan aandacht te besteden aan en onder de aandacht van politiek partijen te brengen van onderstaande punten.

- De vuurwerkramp 13 mei 2000 (alles omvattend, zowel voortraject vanaf 1991 tot 13 mei 2000, zaterdag 13 mei 2000 (wat vond er plaats voor 15.00 uur en optreden van de brandweer van 15.02 tot 15.34 uur), strafrechtelijke afwikkelingen na de ramp en lopende procedures tot heden)
- De (sociale) advocatuur(toevoegingen en rol bij vuurwerkramp)
- Rechterlijke toetsing aan grondwet(opheffing van artikel 120)
- Oprichting van een Constitutioneel Hof om einde te maken aan de weggijkziekte !

Bij aanwezigheid van een Constitutioneel Hof zal er minder worden weggekeken.

Zowel verzoeker [REDACTED] voornoemd als wel ondergetekende zijn immer bereid tot nader toelichting en zien uw initiatieven en/of nadere reactie in afwachting tegemoet. Onder bevestiging ter zake voormeld. tekent met hoogachting.

[REDACTED]

J.P.E. Baakman (gemachtigde)

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Rechtspraktijk BAWA
T.a.v. J.P.E. Baakman
Geukerdijk 33
7481 BX Haaksbergen

Kenmerk: 202500429

Den Haag, 28 november 2025

Geachte heer Baakman,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik heb u uitgelegd dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Het spijt mij dat ik geen uitzondering kan maken en vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

De Tweede Kamer der Staten-Generaal
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de heer S. Buma
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

202500431

Geachte heer Buma,

Gefeliciteerd met uw belangrijke opdracht. Vanuit de Nederlandse Zeehavens geven we u graag een aantal punten mee om tot een inhoudelijke en ambitieuze agenda te komen voor de toekomst van Nederland.

De Branche Organisatie Zeehavens (BOZ) verenigt de vijf zeehavens van nationaal belang: Groningen Seaports, North Sea Port, Port of Rotterdam, Port of Moerdijk en Port of Amsterdam.

Op dit moment zijn deze vijf zeehavens en de daar gevestigde bedrijven goed voor ongeveer 400.000 directe en indirecte banen en dragen zij circa 6% bij aan het Bruto Binnenlands Product van Nederland. De Nederlandse zeehavens vervullen een belangrijke rol in de import- en export van producten voor Nederland en Noordwest-Europa. Ze zijn vestigingsplaats voor bedrijven in de industrie- en energieclusters en bieden werkgelegenheid en een bijdrage aan de welvaart.

Om de internationale leidende positie van Nederlandse zeehavens te behouden, vragen we het toekomstige kabinet en de landelijke politiek aandacht te besteden aan de volgende punten:

- **Investeringsklimaat:** Consistent beleid op de lange termijn, o.a. via de uitvoering van bestaande programma's. Verzorg zowel op korte, als op lange termijn qua elektriciteitsprijzen een gelijk speelveld voor de industrie.
- **Ruimte:** Geef prioriteit aan de vastgestelde ruimtebehoefte tussen 2030 en 2050 in de vijf zeehavens van nationaal belang en bijbehorende industrieclusters.
- **Energie-infrastructuur:** Versnel de verzwaring van het elektriciteitsnet, en de uitrol van de benodigde CO2 en H2-infrastructuur in de havens en tussen de industrieclusters
- **Stikstofbeleid:** Werk aan vrijstelling en stikstofruimte voor projecten die structureel stikstofemissies in Nederland voorkomen en/of reduceren en beschouw de zeehavens en industrieclusters als versnellingsgebieden
- **Bereikbaarheid:** Kom met een ambitieus plan voor het spoorgoederenvervoer. Creëer een gelijk speelveld met andere landen en vervoerswijzen.
- **Weerbaarheid:** Het verhogen van de weerbaarheid van havens is een publiek/private verantwoordelijkheid. Om de toenemende dreigingen – variërend van digitale tot geopolitieke druk – effectief het hoofd te kunnen bieden, is structurele ondersteuning onmisbaar.

Hoewel er de afgelopen jaren grote vorderingen zijn gemaakt, lopen een aantal transitie minder voorspoedig dan gehoopt. Een doorbraak vraagt om visie en concrete maatregelen om een impuls te geven aan het investeringsklimaat. Daarom de oproep om innovaties en infrastructuur te stimuleren met

een ambitieus investerings- en versnellingsprogramma voor zeehavens en daaraan verbonden industrieclusters.

Wij hopen u met deze aandachtspunten een zinvolle handreiking te bieden. In de bijlage vindt u per onderwerp een nadere toelichting. Vanzelfsprekend zijn we bereid om nader toe te lichten.

De in de BOZ samenwerkende havenbedrijven Groningen Seaports, North Sea Port, Port of Rotterdam, Port of Moerdijk en Port of Amsterdam.

Contactpersoon:

Concrete aandachtspunten

Een aantal belangrijke aandachtspunten worden onderstaand toegelicht.

Investeringsklimaat - Vier van de vijf grote industriële clusters van Nederland zijn verbonden aan zeehavens. Hier komen grote uitdagingen samen; het verduurzamen van het internationaal transport, betrouwbare logistieke ketens voor bedrijven en consumenten en het versnellen van de verduurzaming van de industrie. De transitie biedt volop strategische kansen voor Nederland, maar daarvoor moeten de omstandigheden dringend verbeteren. De aangekondigde bedrijfssluitingen in de (basis)chemie zijn zorgwekkend voor zowel de energietransitie als de strategische autonomie van Nederland.

Nederland heeft een internationaal concurrerend investerings- en vestigingsklimaat met een stabiel en voorspelbaar beleid nodig dat perspectief biedt voor de toekomst en gepaard gaat met een focus op uitvoering: in de Nederlandse havens staan miljarden aan investeringen op stapel die afhangen van een succesvolle samenwerking tussen overheid, havenbedrijven en het bedrijfsleven.

OPROEP: hiervoor zijn zowel maatregelen op korte als wel op lange termijn nodig:

- Op de korte termijn zijn de energiekosten te hoog en leiden contraproductieve nationale koppen op Europees beleid ertoe dat bedrijven investering en in verduurzaming niet in Nederland, maar net over de grens en in andere werelddelen doen. Pak de stikstofproblematiek aan met een geborgd pakket aan maatregelen en kom in algemeenheid tot snelle vergunningverlening voor projecten.
- Consistent beleid op de lange termijn is cruciaal voor het terugwinnen van het vertrouwen in het investeringsklimaat van Nederland. Daarom is het van belang om door te gaan met de uitvoering van programma's als het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie, het Nationaal Plan Energiesysteem, het Nationaal Programma Energie Hoofdstructuur en de MIEK-projecten. Kijk waar versnelling mogelijk is en waar een duidelijk stimuleringskader kan worden geboden. Niet alleen voor bedrijven, maar ook voor clusters, in het belang van alle Nederlandse industrie.

Ruimte - Voldoende ruimte, fysiek en in regelgeving, voor vestigen en uitbreiden van bedrijven en industrieclusters is een belangrijke randvoorwaarde. De industriële en logistieke activiteiten gaan gepaard met het beslag op fysieke ruimte en milieuruimte. Voor de opgave om te komen tot een circulair ecosysteem en de energietransitie in de haven is de toekomstige ruimtebehoefte nog onzeker, maar ook bij een laag scenario voor de ruimtevraag wordt een tekort al zichtbaar. Voor heel Nederland wordt bovendien een structureel tekort aan hoge milieucategorie bedrijventerreinen verwacht. Het gebrek aan (milieu-)ruimte speelt in de zeehavens, en heeft ook effect op de mogelijke aanlanding van wind op zee en de grootschalige import van waterstof(dragers). Tegelijkertijd is er door de concentratie van veel van de economische activiteiten die ruimte behoeven in de zeehavens sprake van een efficiënt ruimtegebruik op nationaal niveau.

OPROEP: Onze oproep is om prioriteit te geven aan de vastgestelde ruimtebehoefte tussen 2030 en 2050 in de vijf zeehavens van nationaal belang en bijbehorende industrieclusters.

Netcongestie - De industrie in de havens is aan het verduurzamen en zet daarvoor in grote mate in op elektrificatie. Daarnaast zullen in de zeehavens ook aanzienlijke hoeveelheden windenergie vanaf zee aanlanden. De aanpak van de nationale netcongestieproblematiek is cruciaal voor succes.

OPROEP: Onze oproep is om de voorzieningszekerheid en de elektrificatie van de industrie in de zeehavens veilig te stellen door gezamenlijk met de zeehavens en industrie in de zeehavens op clusterniveau te komen tot versnelling van de verzwaring en realisatie van benodigde infrastructuur. Er moet daarnaast zowel op korte, als op lange termijn qua elektriciteitsprijzen een gelijk speelveld komen voor de industrie.

Energie- en grondstoffentransitie - Havens spelen een belangrijke rol in de energietransitie. De concentratie van bedrijven in onze zeehavengebieden biedt een unieke kans om innovatieve en duurzame energieprojecten uit te voeren. Daarnaast gaan we nu de grondstoffentransitie vormgeven. Een circulaire economie vraagt om een geïntegreerde aanpak en samenwerking van partijen door de hele productieketen heen en de juiste randvoorwaarden vanuit de overheid.

OPROEP: Onze oproep is om de energie- en grondstoffentransitie projecten in en rondom de zeehavens te versnellen. Op die manier maken we het mogelijk en aantrekkelijk voor bedrijven om hierin ook hun investeringen te doen.

Stikstofbeleid -

Het ontbreken van voldoende beleidsruimte en een gestagneerde vergunningverlening schaadt het investerings- en vestigingsklimaat.

OPROEP: Haal Nederland van het stikstofslot zodat vergunningen weer verleend kunnen worden. Neem snel besluiten op gebiedsgerichte oplossingen en benut de kansen die Europees beleid, zoals de REDIII en NZIA, bieden.

Werk aan vrijstelling en stikstofruimte voor projecten die structureel stikstofemissies in Nederland voorkomen en/of reduceren en beschouw de zeehavens en industrieclusters als versnellingsgebieden. Alle houdbare oplossingen in het stikstofdossier beginnen bij een geborgd pakket aan emissiereductie maatregelen in combinatie met natuurherstelmaatregelen.

Bereikbaarheid - Om te zorgen dat Nederland voor bedrijfsvestigingen en industriële investeringen aantrekkelijk blijft en de zeehavens hun toegevoegde waarde en verdienvermogen kunnen borgen, is een goede logistieke ontsluiting en verbinding met het achterland cruciaal. Hiervoor zijn zowel buisleidingen, spoorvervoer, binnenvaart als wegvervoer noodzakelijk. Investeringen in renovatie en onderhoud van de belangrijkste goederen- en defensiecorridors en in nieuwe projecten via het MIRT zijn cruciaal. Wij vragen u hier om specifieke aandacht voor het spoorgoederenvervoer en de binnenvaart.

OPROEP: Onze oproep is om een gericht investeringsprogramma in te zetten voor de belangrijke transportcorridors tussen de zeehavens en economische centra in Nederland en

Europa. Kom met een ambitieus plan voor het spoorgoederenvervoer. Creëer een gelijk speelveld met andere landen en vervoerswijzen.

Weerbaarheid – De Nederlandse zeehavens en industrieclusters dragen zowel middels logistiek, industrie als energie bij aan het versterken van de Nederlandse en Europese weerbaarheid. Drie van de vijf zeehavens van nationaal belang hebben voor defensie eveneens een rol in de Host Nation Support taken. Onze inzet op weerbaarheid richt zich op de weerbaarheid van de zeehavens zelf in de vorm van het voorkomen van disrupties, mitigeren van de eventuele impact en versterken van de veerkracht van de havens. Goede samenwerking is cruciaal waarbij wij onze expertise graag delen. Digitale aanvallen vormen een groeiende dreiging voor de nautische en logistieke processen in Nederlandse zeehavens. Vanuit deze aanpak is in 2024 de samenwerking Ferm-zeehavens ingericht als een landelijk cybersecurity platform voor de Nederlandse zeehavens verenigd in de BOZ. Maar investeringen alleen zijn hierin niet genoeg. Vanuit dit samenwerkingsverband bundelen we de kennis, capaciteit en operationele slagkracht van publieke en private partijen die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het veilig, robuust en toekomstbestendig functioneren van de haven.

OPROEP: Om de toenemende dreigingen – variërend van digitale tot geopolitieke druk – effectief het hoofd te kunnen bieden, is structurele ondersteuning van FERM onmisbaar. Wij vragen de overheid daarom om zowel inhoudelijke als financiële bijdrage, zodat we onze gezamenlijke aanpak kunnen opschalen, en de noodzakelijke coördinatie tussen publieke en private partners duurzaam kunnen borgen. Hiermee versterken we niet alleen de weerbaarheid van de haven, maar ook de veerkracht en strategische autonomie van Nederland als geheel.

Postbus 5135
1410 AC Naarden

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

De Tweede Kamer der Staten-Generaal
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de heer S. Buma
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

A12CC - #X83DXDX#00#0000#

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

BOZ
T.a.v de heer J.W. Reijrink
Postbus 5135
1410 AC NAARDEN

Kenmerk: 202500432

Den Haag, 1 december 2025

Geachte heer Reijrink,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hogdachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

De heer Sybrand van Haersma Buma
De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 24 november 2025
Kenmerk: UIT-25-27253
Telefoon: 071 523 90 90
E-mail:
Onderwerp: Input informatie vanuit Regio Holland Rijnland

Geachte heer van Haersma Buma,

Als informateur voor het beoogde nieuwe Kabinet staat u voor een belangrijke opgave. Nederland vraagt om heldere keuzes. Onze ruimte is schaars en de opgaven zijn groot.

Regio Holland Rijnland is een regio van 13 gemeenten in het noorden van Zuid-Holland: Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude. Samen verbeteren we het wonen, werken en welzijn van onze 600.000 inwoners.

De komst van de ultramoderne productiefaciliteit voor medicijnen van farmaceut Lilly naar Katwijk is met € 2,6 miljard de grootste private investering in Nederland in de afgelopen jaren. Tegelijkertijd vraagt dit substantiële investeringen in onze infrastructuur en leefgebied door het Rijk.

De triple helixorganisatie Key Region Leiden versterkt ons regionale kennis- en innovatie-ecosysteem. We huisvesten clusters van internationale allure:

- Het Leiden Bio Science Park is het grootste sciencepark van Nederland. Het ontwikkelt en produceert vaccins, medicijnen en biotechnologische innovaties. Bovendien is dit één van de weinige plaatsen ter wereld met een focus op Quantum Life Science, waar innovatie in quantum, life science en AI samenkomen.

- De NL Space Campus in Noordwijk is de nationale hotspot voor ruimtevaarttechnologie, satellietdata en toepassingen voor civiele en defensieve veiligheid. Het speelt een sleutelrol in het versterken van de strategische autonomie van Nederland en Europa. De campus vormt de thuisbasis van ESA ESTEC – het grootste technologische centrum van de Europese ruimtevaartorganisatie. Ook het EU Space Program Agency (EUSPA) heeft haar thuisbasis op de campus met het Galileo Reference Center voor satellietnavigatie.
- Unmanned Valley is de grootste Nederlandse ontwikkellocatie voor dronetechnologie (unmanned autonomous systems). Dronetechnologie is van strategisch belang voor defensie en civiele toepassingen.
- De Greenportregio's Duin- en Bollenstreek (bollen), Aalsmeer (bloemen) en Boskoop (bomen) vormen samen het internationale hart van de sierteelt. Deze unieke clusters leveren een belangrijke bijdrage aan de economie en het welbevinden van onze inwoners.

Regio Holland Rijnland werkt aan haar stedelijke ontwikkeling. In ons gebied komen alle Nederlandse uitdagingen van verstedelijking, platteland, reactie en natuur samen. In die zin is onze regio Nederland in het klein. We versterken ons waardevolle landschap:

- Tot 2030 bouwen we 30.500 woningen, waarvan 30% sociale huur en 35% betaalbare huur en koop.
- Op het gebied van mobiliteit leggen we de verbinding tussen de Metropoolregio Amsterdam, Metropoolregio Rotterdam Den Haag en de toeristische trekpleisters in de Duin- en Bollenstreek en het Groene Hart.
- We bouwen aan een regionaal netwerk van groen en water. Zo bevorderen we de biodiversiteit en verrijken we ons landschap.
- Tot slot hebben we de ambitie om ongeveer 120.000 woningen (woningequivalent) aan te sluiten op een collectief warmtenet. Hiervoor is intensieve samenwerking nodig tussen Rijk, provincie Zuid-Holland en de verschillende warmteclusters in onze provincie. Dit is onderdeel van ons actieplan om de druk op het elektriciteitsnet te verlagen.

Verbeter de infrastructuur in onze regio:

- Met de komst van Lilly naar onze regio is versterking van onze infrastructuur cruciaal. Investeren in Knoop Leiden Centraal is van groot belang voor Nederland. Leiden Centraal is het zesde station van Nederland en de toegangspoort voor het Leiden Bio Science Park.
- Het is cruciaal dat het Rijk de aanleg van warmtenetten versnelt en dit ruimtelijk, financieel en juridisch faciliteert.

Verhoog de investeringen in Research & Development:

- Investeer met ons in de ontwikkeling van quantum software voor life sciences & health. De investeringen in dit veld lopen achter op het gebied van quantum hardware. Lobby samen met ons hiervoor in Europa.
- Investeer gericht in de rode-biotechsector voor medische en gezondheid gerelateerde toepassingen. Realiseer zo structurele economische groei én maatschappelijke impact, in lijn met de Draghi-aanbevelingen.
- Verhoog de Nederlandse bijdrage aan ruimtevaart. De Nederlandse bijdrage aan het Europese Ruimtevaartagentschap ESA-ESTEC is ver onder wat passend is voor Nederland. Het huidige niveau zorgt voor een terugloop in Nederlandse ruimtevaartactiviteiten. Maak geld vrij voor de verdere ontwikkeling van de NL Space Campus.
- Blijf de ontwikkeling van drones ondersteunen en geef deze technologie de benodigde ruimte in ons luchtruim.

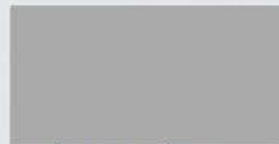
Wij wensen u alle succes met uw gesprekken voor een sterker Nederland.

Hoogachtend,

het Dagelijks Bestuur
Regio Holland Rijnland,

De interim secretaris-directeur,
M. van den Hende

de voorzitter,
P.J. Heijkoop

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Regio Holland Rijnland
T.a.v. de heren M. van den Hende en P.J. Heijkoop
Postbus 558
2300 AN LEIDEN

Kenmerk: 202500434

Den Haag, 1 december 2025

Geachte heren Van den Hende en Heijkoop,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend.

Sybrand Buma

Informateur

NVMP

Artsen voor vrede

Nederlandse Vereniging voor Medische Polemologie

Postbus 199, 4190 CD Geldermalsen

telefoon: 06 4200 9559

internet: www.nvmp.org

IBAN: NL36 TRIO 0379 7143 29

202500435

Brief aan de KabinetsinformatEUR

Aan: InformatEUR H.T. van Haersma Buma
Bureau woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Geldermalsen, 25-11-2025

Geachte informatEUR Buma,

Vanwege uw werkzaamheden als informatEUR voor de kabinetsformatie willen wij, NVMP-Artsen voor vrede¹, u vragen aandacht te besteden aan het streven naar een kernwapenvrije wereld. Kernwapens zijn massavernietigingswapens met onvoorstelbaar vergaande medisch-humanitaire en ecologische gevolgen. Daarom mogen deze wapens nooit gebruikt worden.

De huidige geopolitieke situatie is zeer gevaarlijk en instabiel. De aanwezigheid van kernwapens zorgt daarbij voor een existentieel gevaar. De huidige generatie kernwapens is niet te vergelijken met de relatief zeer kleine kernwapens die boven Hiroshima en Nagasaki tot ontploffing zijn gebracht maar wel meer dan 200.000 slachtoffers eisten. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat de inzet van huidige kernwapens in een conflict, ook aan de andere kant van de wereld, kan leiden tot een nucleaire winter, wat het einde van de mensheid betekent.

Wereldleiders zijn het erover eens dat een kernoorlog niet gewonnen kan worden en dus ook nooit gevoerd moet worden². Men zegt dan ook kernwapens alleen te hebben vanwege hun afschrikking. Dit zou hun daadwerkelijke inzet voorkomen. Helaas gaat men daarbij voorbij aan het feit dat perfecte beheersing niet bestaat, en het dus ieder moment mis kan gaan door

1

NVMP-Artsen voor vrede, opgericht in 1969 als Nederlandse Vereniging voor Medische Polemologie, *Dutch chapter International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW)*, een wereldwijde artsenorganisatie in 65 landen, die in 1985 de Nobel Vredesprijs ontving, omdat zij Reagan en Gorbatsjov - ook naar hun eigen zeggen - de doorslaggevende argumenten verschaften om tot een drastische kernwapenreductie te komen. IPPNW was in 2007 ook initiatiefnemer van ICAN (*International Campaign to Abolish Nuclear weapons*) die in 2017 de Nobel Vredesprijs ontving.

2

'A nuclear war cannot be won and must never be fought.' Gezamenlijk statement van Reagan en Gorbatsjov, juni 1985. Herbevestigd door de P5 (China, Frankrijk, Rusland, VK en VS) in februari 2022.

menselijk of technisch falen. Bovendien zijn er momenteel voldoende alternatieven voor niet-nucleaire afschrikking voorhanden die minder desastreus zijn.

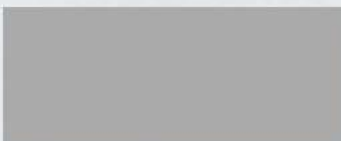
Onze analyse van de verkiezingsprogramma's voor de Tweede-Kamerverkiezingen stemde eveneens tot grote zorgen. In vergelijking met de vorige verkiezingen waren er op het terrein van kernwapens en defensie grote verschillen te constateren. De algehele modus van een paar jaar geleden was dat alle partijen die het woord kernwapen gebruikten, vóór een kernwapenvrije wereld waren. Het Nucleaire IQ was op redelijk niveau. Dat beeld is in 2025 helemaal gekanteld. Er wordt nu gesproken over zaken als een eigen Europese nucleaire afschrikking en een uitbreiding van de atoomparaplu onder Frans en eventueel Brits leiderschap. Wat ons betreft zeer zorgwekkende ontwikkelingen die indruisen tegen het door ons land ondertekende Non-Proliferatie Verdrag en de Klimaat akkoorden van Parijs.

De NVMP roept op tot de volgende punten in uw advies aan de partijen:

- Het Nederlandse kabinet streeft naar een kernwapenvrije wereld, 'Global Zero'
- Het beëindigen van kernwapens op Nederlandse bodem (nuclear sharing), en de Nederlandse kernwapentaak. Nederland houdt zich aan het Non-Proliferatieverdrag en streeft geen 'Eurobom' of uitbreiding van de 'atoomparaplu' na.
- Bij kernwapenstaten aandringen op vertrouwenwekkende maatregelen (*de-targeting*, *de-alerting*, *no-first-use*-verklaringen) om het risico te verkleinen op onbedoelde nucleaire conflicten.
- Bij alle EU landen en in het bijzonder bij de kernwapenstaten en *Nuclear Sharing* landen tegelijkertijd aandringen om de bestaande diplomatieke kanalen en organisaties(OVSE) in te zetten om een staakt het vuren tot stand te brengen en een democratisch vredesproces op gang te brengen in Ukraine, gezien de voortdurende dreiging met de inzet van Kernwapens door Rusland .
- Kernwapens vormen een acute bedreiging voor de gezondheid van de planeet en al haar levensvormen. Klimaatovereenkomsten moeten erop aandringen dat alle regeringen zich zo snel mogelijk aansluiten bij het VN-Verdrag inzake het verbod op kernwapens (*Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons*).
- De enorme uitgaven aan defensie door het ReArm Europe project en de wereldwijde wapenwedloop zorgen voor een substantiële uitstoot van broeikasgassen (5 % van de CO 2 uitstoot wereldwijd) en vormen een onverantwoorde bedreiging voor de gezondheid en het klimaat. De regering moet zelf en binnen de EU zorgen dat de militaire emissies van alle landen standaard opgenomen worden in de OPCC rapporten van de VN .

Wij hopen hiermee een positieve bijdrage te leveren voor uw advies aan de Tweede Kamer en het te vormen nieuwe kabinet.

Hoogachtend,

Marianne Begemann, secretaris NVMP-Artsen voor vrede

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

NVMP
T.a.v. mevrouw M. Begemann
Postbus 199
4190 CD GELDERMALSEN

Kenmerk: 202500436

Den Haag, 1 december 2025

Geachte mevrouw Begemann,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend

Sybrand Buma
Informatieur

Aan: De Tweede Kamer
T.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

202500437

Betreft: Nationaal Burgerberaad Veiligheid

Amsterdam, 26 november 2025

Geachte heer Van Haersma Buma,

Als gevolg van geopolitieke spanningen is er ook in Nederland sprake van hybride oorlogsdreiging. Daarnaast vergroot steeds extremer weer de kans op calamiteiten. De komende weken ontvangen alle Nederlanders het boekje 'Bereid je voor op een noodsituatie' met informatie hoe zij hun veiligheid kunnen vergroten in het geval van een crisis. Dit is belangrijk, maar niet genoeg voor een weerbare samenleving.

De uitdagingen rond hybride dreiging, digitale kwetsbaarheid en extreem weer vragen om **zorgvuldige maatschappelijke afwegingen**: hoeveel vrijheid willen we inruilen voor veiligheid? Hoe verdelen we de verantwoordelijkheid voor veiligheid tussen overheid en individu? In hoeverre mag het bestrijden van desinformatie ten koste gaan van de vrijheid van meningsuiting? Wanneer leidt meer informatie tot weerbaarheid, en wanneer tot angst of polarisatie? Hoe voorkomen we dat maatregelen vooral de meest weerbaren helpen, maar kwetsbare groepen, zoals ouderen achterblijven - met andere woorden: dat zelfredzaamheid een factor van ongelijkheid wordt?

Deze vragen kunnen snel polariseren, omdat zij raken aan waarden als privacy, solidariteit en rechtvaardigheid. Een nationaal burgerberaad maakt het mogelijk om deze spanningen via dialoog te bespreken en zo tot breed gedragen keuzes te komen.

De Adviesraad Internationale Vraagstukken concludeerde in *Hybride dreigingen en maatschappelijke weerbaarheid* (2024), dat niet alleen de overheid, maar ook de samenleving moet bespreken en bepalen hoe we onze weerbaarheid en (digitale) veiligheid vergroten. Een beproefde manier om dat te doen is door middel van een **Nationaal Burgerberaad**. Vandaar dat dit ook is voorgesteld in de aangenomen motie (30821-300) van de heer Boswijk eerder dit jaar.

Zo'n nationaal burgerberaad bestaat uit 100 tot 150 inwoners, die een afspiegeling vormen van de Nederlandse bevolking. Deze mensen gaan in gesprek over het vraagstuk, laten zich informeren door onafhankelijke deskundigen en formuleren vervolgens beleidsvoorstellen.

Uit de vele honderden burgerberaden die in Europa hebben plaatsgevonden, en de tientallen die in Nederlandse gemeenten en provincies zijn georganiseerd, blijkt dat inwoners op deze manier tot **haalbare, constructieve voorstellen** komen, waar volksvertegenwoordigers mee aan de slag kunnen. Zonder polarisatie, maar mét oog voor het gemeenschappelijk belang en de langetermijn.

Goed uitgevoerd zorgen burgerberaden niet alleen voor concrete oplossingen en voor beleid waar de samenleving zich in kan herkennen, maar ook voor een gelijkwaardige samenwerking tussen politiek en samenleving. Daarmee gaan ze **polarisatie tegen** en **vergroten ze het vertrouwen** tussen inwoners en overheid. Het resultaat - zeker wanneer burgerberaden een **permanente plek in de besluitvorming** krijgen - is een sterke democratie en een weerbare samenleving.

Zowel de heer Jetten als de heer Bontenbal zijn goed op de hoogte van het nut, de noodzaak en de werking van burgerberaden. Als minister voor Klimaat nam Rob Jetten in 2022 mede het initiatief voor het Nationaal Burgerberaad Klimaat (dat afgelopen jaar heeft plaatsgevonden) en Henri Bontenbal was een zeer betrokken lid van de Kamercommissie die zich boog over het voorstel voor dat Nationaal Burgerberaad Klimaat.

Wij roepen hen en u daarom op om in de voorzet voor het regeerakkoord het voornemen van een **Nationaal Burgerberaad Veiligheid** op te nemen.

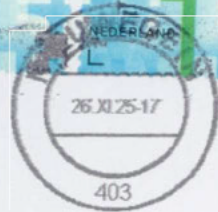
Voor nadere toelichting ben ik graag bereid tot een gesprek.

Hartelijke groeten,

A large grey rectangular box redacting the signature of Eva Kovers.

Eva Kovers

Directeur Bureau Burgerberaad

De Tweede Kamer
i.a.v. Bureau Wordvoering
Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

NS3CC - #X830X0X#00#0000#

af2. Bureau Burgerbeleid
Eva Kovers
Postbus 3260
1001 AB Amsterdam

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bureau Burger Beraad
T.a.v. mevrouw E. Rovers
Postbus 3260
1001 AB AMSTERDAM

Kenmerk: 202500438

Den Haag, 1 december 2025

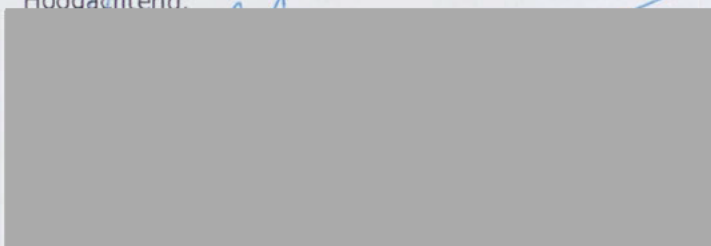
Geachte mevrouw Rovers,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

De Tweede Kamer
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de heren R. Jetten, H. Bontenbal en S. van Haersma Buma
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Haarlem, 26 november 2025

Betreft: Input voor toekomstbestendig circulair en drinkwaterbeleid

Geachte heren Jetten, Bontenbal en van Haersma Buma,

U werkt aan een opdracht die de koers van Nederland voor de komende jaren bepaalt. Twee onderwerp die daarbij structurele aandacht verdienen, zijn de circulaire economie én ons drinkwaterbeleid. De druk op grondstoffen én op drinkwaterbronnen neemt toe, terwijl betaalbare en circulaire alternatieven nog onvoldoende worden benut. Daarmee blijft een belangrijk preventief en uitvoerbaar beleidsinstrument onbenut.

Dopper is een Nederlandse sociale onderneming die werkt aan een circulaire wereld met schoon drinkwater voor iedereen. Wij produceren herbruikbare flessen, investeren in publieke tappunten en educatie: oplossingen die kraanwater en hergebruik vanzelfsprekend maken. Deze thematiek raakt iedere onderhandelende partij via betaalbaarheid, gezondheid, bestaanszekerheid en het voorkomen van afval.

Wij vragen uw aandacht voor de volgende punten:

1. Betaalbaarheid en fiscale consistentie

Sinds 1 januari 2024 geldt een vrijstelling voor de verbruiksbelasting op mineraalwater, waarmee een categorie verpakt drinkwater fiscaal is bevoordeeld, terwijl voor drinkwater uit de kraan de Belasting op Leidingwater (BoL) plus btw van toepassing is — een gecombineerde heffing die door belangenorganisatie VEWIN wordt geclassificeerd als 'bijna 30% belasting'. Dit fiscale onderscheid creëert een prikkel die verpakt water bevoordeelt en het schone, betaalbare alternatief ontmoedigt.

Verpakt water, waar jaarlijks 290 miljoen liter in Nederland van wordt verkocht, is aantoonbaar veel CO₂-intensiever en vraagt meerdere liters water per liter eindproduct. De huidige vrijstelling staat kosteneffectief beleid in de weg en ondermijnt het streven naar betaalbaarheid en gelijke behandeling. Zij belemmert bovendien een eerlijk speelveld tussen producten die bijdragen aan afvalreductie en producten die afval veroorzaken.

Aanbeveling:

- **Herstel de fiscale inconsistentie door mineraalwater onder dezelfde verbruiksbelasting te brengen als andere alcoholvrije dranken en investeer de opbrengsten in publieke drinkwatervoorzieningen en bewustwording rond kraanwater.**

2. Gezondheid en preventie

Water drinken speelt een centrale rol in preventieve gezondheid. Nederlanders drinken dagelijks veel suikerhoudende en calorierijke dranken, terwijl (kraan)water het gezondste, goedkoopste en meest duurzame alternatief is. Door het stimuleren van waterconsumptie kunnen directe gezondheidswinsten worden behaald, passend binnen de bredere preventiedoelen van het kabinet.

Aanbevelingen:

- **Versterk publieke campagnes en richtlijnen die het drinken van water stimuleren, vooral op plekken waar ongezonde dranken dominant aanwezig zijn, zoals scholen, sportlocaties en publieke instellingen.**

- **Stimuleer het gebruik van hervulbare flessen en een brede beschikbaarheid van kraanwater in publieke instellingen via gedragscodes, richtlijnen en zichtbaar voorbeeldgedrag van de overheid.**

3. Bestaanszekerheid

Kraanwater is aanzienlijk goedkoper dan verpakt water en speelt een belangrijke rol in dagelijkse betaalbaarheid. In de openbare ruimte is kraanwater echter niet altijd toegankelijk, waardoor consumenten afhankelijk blijven van duurdere alternatieven. Publieke drinkwatervoorzieningen bieden een praktische manier om bestaanszekerheid te versterken.

Aanbeveling:

- **Investeer in een landelijk netwerk van openbare tappunten, met prioriteit voor scholen, OV-knooppunten en publieke instellingen.**

4. Circulaire economie en uitvoerbaarheid

Verpakte waterproducten veroorzaken veel afval en drukken op grondstoffen. Volgens een reactie van de Algemene Rekenkamer op het Actieprogramma Drinkwaterbronnen, mist er in het programma een structurele gedragscomponent.

Hergebruik kan op dit punt een belangrijke rol spelen. Net als in een toekomstbestendige circulaire economie. Het biedt een concreet handelingsperspectief dat verspilling voorkomt, gedrag richting geeft en aansluit op bestaande infrastructuur. Het maakt duurzame keuzes zichtbaar en laagdrempelig, en draagt bij aan acceptatie en uitvoerbaarheid. Deze aanpak is maatschappelijk herkenbaar en breed gedragen. Veel maatregelen zijn bovendien snel te realiseren en vereisen geen complexe wetgeving.

Aanbevelingen:

- **Veranker hergebruik ook als structurele gedragsmaatregel in het Actieprogramma Drinkwaterbronnen, als aanvulling op technische en ruimtelijke maatregelen.**
- **Ondersteun de uitfasering van wegwerpflessen in publieke gebouwen via duidelijke richtlijnen en een actieve voorbeeldrol van de overheid.**
- **Maak kraanwater de standaard in publieke communicatie en in de inrichting van de openbare ruimte, zodat duurzame keuzes zichtbaar en vanzelfsprekend worden.**

Kiezen voor hergebruik en kraanwater als norm betekent kiezen voor gezondheid, betaalbaarheid en duurzaamheid tegelijk. Deze aanpak is partij-overstijgend en sluit aan bij de prioriteiten van alle onderhandelende partijen. De komende kabinetsperiode biedt de gelegenheid om een modern en preventief circulair en drinkwaterbeleid te realiseren waarin gezonde en duurzame keuzes vanzelfsprekend zijn.

Met vriendelijke groet,

Virginia Yanquilevich
CEO, Dopper

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Dopper
T.a.v. mevrouw V. Yanquilevich
Gonnetstraat 26
2011 KA HAARLEM

Kenmerk: 202500440

Den Haag, 1 december 2025

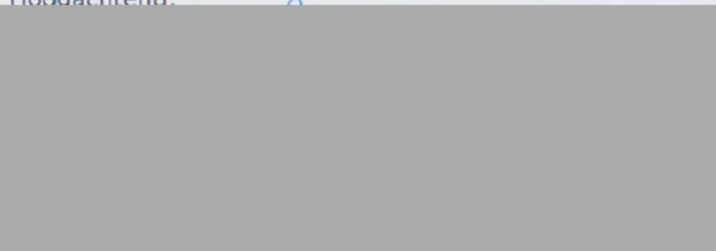
Geachte mevrouw Yanquilevich,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Houdachtend,

A large grey rectangular redaction box covers the signature area of the letter.

Sybrand Buma
Informatieur

202500441

Dhr. S. Van Haersma Buma, Informatuur (CDA)
De Tweede Kamer
T.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

CC: Dhr. R. Jetten, Dhr. H. Bontenbal, Dhr. J. Paternotte, Dhr. B. van den Brink

Den Haag, 26 November 2025

Betreft: Rol van kennis en adviesinstellingen in Nederlands geïntegreerd buitenlandbeleid

Geachte heer Van Haersma Buma,

Met deze brief wil het SAIL Platform graag aandacht vragen voor het versterken van de rol van kennis- en adviesinstellingen ten behoeve van een effectiever Nederlands geïntegreerd buitenlandbeleid.

SAIL is een platform van zeven internationaal georiënteerde kennis- en onderzoeksinstituten in Nederland. SAIL leden faciliteren de kennisoverdracht tussen Noord en Zuid, Zuid en Noord en Noord en Noord en versterken zo de capaciteiten van mensen, organisaties en instellingen waardoor bij wordt gedragen aan een rechtvaardigere en duurzamere wereld.

Kennis- en adviesinstellingen zijn cruciaal om wereldburgerschap te versterken door het bieden van de noodzakelijke kennis, vaardigheden, waarden en normen om constructief met anderen om te gaan en te handelen in een steeds complexere en meer onderling verbonden wereld. Het netwerk van instituten dat zich de afgelopen 70 jaar in Nederland heeft ontwikkeld, draagt bij aan de Nederlandse mondiale agenda (op het gebied van onderwijs, internationale handel en ontwikkeling) via versterkte diplomatie en culturele banden, gezamenlijk onderzoek en innovatie, en het opzetten van langdurige wereldwijde partnerschappen. Deze zijn cruciaal voor een land als Nederland, waar investeren in rechtvaardige partnerschappen met andere landen een strategische noodzaak is om vreedzame samenlevingen te bereiken.

De implementatie van de *Dutch Diamond* aanpak, waarbij interventies van kennis- en adviesinstellingen, de private sector, overheidsactoren en maatschappelijke organisaties met elkaar worden verbonden en op elkaar worden afgestemd ¹, vormde de basis voor een geïntegreerd Nederlands buitenlandbeleid. De aanpak is echter veranderd en investeringen in veiligheid en defensie en het versterken van de private sector hebben prioriteit gekregen. Bezuinigingen binnen het Ministerie van Buitenlandse Zaken hebben het aantal en de capaciteit van diplomatieke missies wereldwijd beïnvloed. Kennis- en adviesinstellingen zijn geraakt door bezuinigingen op overheidsbudgetten voor basissubsidies en subsidies voor internationale beurzen. Dit heeft gevolgen

¹ **Overheid** : beleid, subsidies, infrastructuur, faciliteren van samenwerking. **Private sector**: producten en diensten, innovatie. **Kennisinstellingen**: onderzoek, training, opleiding en kennisoverdracht. **Maatschappelijke organisaties**: inbreng over behoeften en wensen, co-creatie van oplossingen, validering van impact en acceptatie van innovaties.

3. Bevorder de mobiliteit van kennis

De huidige wereld vraagt om veel meer mobiliteit van kennis. Nederland zou internationale studenten juist moeten verwelkomen om onze onderwijsprogramma's te verrijken en Nederlandse studenten beter voor te bereiden op het werken in een internationale context. Daarnaast dragen internationale studenten voor een belangrijk deel bij aan de financiering van het onderwijs en aan de uitbreiding van de internationale alumni-gemeenschap.

Wij hopen dat bovenstaande punten mee genomen worden in de komende onderhandelingen. Graag lichten we eventuele vragen toe in een persoonlijk gesprek.

Met vriendelijke groet, namens SAIL,

Prof. Dr. Ruard Ganzevoort
Voorzitter SAIL instituten en Rector ISS

Diederik de Boer
Secretaris SAIL instituten en Associate Professor MSM

Het SAIL-Platform bestaat uit:

African Studies Centre Leiden (ASCL)
Faculty of Geo Information Science and Earth Observation (ITC), University of Twente
Institute for Water Education (IHE Delft)
Institute of Housing and Urban Development Studies (IHS), Erasmus University Rotterdam
International Institute of Social Studies (ISS/EUR), Erasmus University Rotterdam
Maastricht School of Management (MSM)
Royal Tropical Institute (KIT)

voor gemeenschapsopbouw en samenwerking met de private sector, de overheid en maatschappelijke stakeholders in een breed scala aan landen, met name opkomende economieën.

Deze bezuinigingen zullen op de langere termijn waarschijnlijk hoge kosten met zich meebrengen, aangezien Nederland waardevolle kennis, netwerken en diplomatieke macht zal verliezen. Faculteiten en programma's die relevante expertise hebben opgebouwd, zullen het moeilijker krijgen om toekomstige leiders in de private sector, de overheid en het maatschappelijk middenveld op te leiden. De Nederlandse *Diamond* aanpak zal worden verzwakt, waardoor deze minder inclusief en duurzaam wordt, omdat sociale, milieu-, gezondheids-, economische en veiligheidsgerelateerde implicaties mogelijk over het hoofd worden gezien.

Nederland moet verbonden zijn om te werken aan het oplossen van wereldwijde uitdagingen zoals klimaatverandering, pandemieën, onrust en migratie, en om de ontwikkeling van het bedrijfsleven te ondersteunen. Investerings in relatieopbouw met landen wereldwijd zijn cruciaal om bij te dragen aan geopolitieke stabiliteit, (eerlijke) wereldwijde relaties en zakelijke kansen (zie ook het recente AIV-rapport²). Zeker in de huidige geopolitieke context is er behoefte aan meer (en niet minder) betrokkenheid om te werken aan wederzijds begrip en een stabielere en veerkrachtigere wereld. Kennis- en adviesinstellingen spelen een cruciale rol bij het aanbieden en faciliteren van deze betrokkenheid, omdat alumni vaak de beste en meest loyale ambassadeurs zijn die kennisuitwisseling tussen belanghebbenden mogelijk maken.

We zouden dan ook graag de volgende punten ter overweging mee willen geven:

1. Investeer in relatieopbouw en kennisdiplomatie

Relatieopbouw en kennisdiplomatie maken integraal deel uit van de Nederlandse *Diamond*-aanpak en zijn noodzakelijk voor een geïntegreerd buitenlands beleid. De overheid dient kennis- en adviesinstellingen te ondersteunen zodat zij contacten kunnen faciliteren en deskundige kennis en advies kunnen verstrekken aan NGO's, de private sector en overheidsinstellingen zodat zij weloverwogen beslissingen kunnen nemen. Daarnaast dient de overheid te investeren in de versterking van diplomatieke missies, met name in het Zuiden, in samenwerking met andere Europese lidstaten.

2. Ondersteun de ontwikkeling van toekomstige leiders

Een beurzenprogramma voor internationale studenten is essentieel om de ontwikkeling van toekomstige leiders te ondersteunen. Samenwerking in onderwijsprogramma's met partnerinstellingen in het Zuiden heeft een aanzienlijke meerwaarde wanneer studenten bijvoorbeeld uit Afrika naar Nederland komen. Een gecombineerd beurzenmodel voor zowel korte als lange programma's en met elementen gericht op leiderschapsontwikkeling zijn noodzakelijk. Programma's moeten worden afgestemd op andere (Europese) beurzenprogramma's om complementariteit te garanderen en synergie in impact te bereiken.

Daarnaast bieden op maat gemaakte trainingsprogramma's voor beroepsopleidingscentra in het Zuiden goede mogelijkheden om relaties en diplomatie te versterken en tegelijkertijd bij te dragen aan een sterker ecosysteem voor Nederlandse bedrijven of aan het aanpakken van mondiale uitdagingen. Deze programma's zouden gefaciliteerd en medegefinancierd moeten worden door Nederlandse ambassades.

² <https://www.adviesraadinternationalevraagstukken.nl/documenten/publicaties/2025/09/10/nederland-europa-en-het-mondiale-zuiden>

Dhr. S. Van Haersma - Buma
Informatieur
Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Wordvoering Kabinetformatie
Postbus 2018
2500 EA DEN HAAG

ADSV - #X83DXDX#00#0000#

SAIL PLATFORM

2313 BE # 49

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

SAIL instituten
T.a.v. de heren R. Ganzevoort en D. de Boer
Leliestraat 49
2313 BE LEIDEN

Kenmerk: 202500442

Den Haag, 1 december 2025

Geachte heren Ganzevoort en De Boer,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Houdachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

202500445

LV/MK/MRF/25-44

De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 21 november 2025

Geachte heer van Haersma Buma,

Terwijl u werkt aan een stabiel kabinet in een politiek versnipperd landschap, waar grote maatschappelijke problemen om een oplossing vragen, dreigt één thema opnieuw onder tafel te vallen. Dit terwijl het juist een doorslaggevende bijdrage kan leveren aan onze economische weerbaarheid, strategische autonomie en aan het halen van klimaatdoelen. Dat thema is de circulaire economie, en in het bijzonder de metaalketen.

Nederland beschikt over een metaalsector die wereldwijd tot de absolute top behoort. Onze recyclers zetten dagelijks grote volumes schroot om in hoogwaardige grondstoffen zoals koper en aluminium. Deze materialen zijn direct inzetbaar voor windmolens, elektrische systemen, infrastructuur en datacenters. Hergebruik van metalen kan tot wel 95 procent energie besparen ten opzichte van het delven van primaire grondstoffen. Het is daarmee één van de meest effectieve vormen van verduurzaming die Nederland al in huis heeft.

Toch lopen deze ondernemers vast in regels, interpretatieverschillen en een systeem dat waardevol materiaal nog steeds te vaak als afval bestempelt. Gerecyclede metalen van hoogwaardige kwaliteit worden volgens de wetgeving behandeld alsof het waardeloos restafval is. Dat remt investeringen, vertraagt innovaties en zet Nederlandse bedrijven op achterstand in een concurrerende internationale markt.

Juist nu Nederland moet inzetten op strategische grondstoffen, lagere afhankelijkheid van derde landen en haar industriële basis moet versterken, is het essentieel dat het nieuwe kabinet circulair metaalgebruik centraal stelt in het economisch- en klimaatbeleid. Metaalrecycling is geen milieudossier, maar een economische kans waarvan de baten direct zichtbaar zijn voor werkgelegenheid, energieverbruik, industriële ketens en de brede welvaart van Nederland.

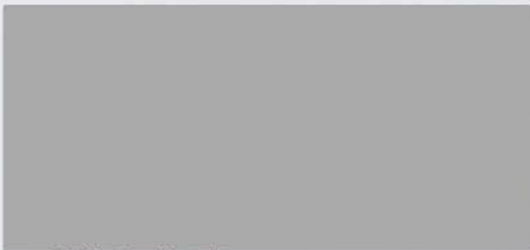
De Metaal Recycling Federatie heeft met de Metaaltafel al het initiatief genomen om constructief met ketenpartners en overheid samen te werken. Ik verzoek u dringend om in de coalitieonderhandelingen aandacht te vragen voor de volgende noodzakelijke keuzes:

1. **Harmoniseer de regelgeving** – Eén set heldere, werkbare regels voor heel Nederland
2. **Herclassificeer gerecyclede metalen** – Behandel metaal als grondstof, niet als afval
3. **Investeer strategisch** – 200 miljoen in bewezen recyclingtechnologie levert meer op dan onzekere CO2-opslagprojecten
4. **Prioriteer Nederlands materiaal** – Laat infrastructuurprojecten voorrang geven aan Nederlandse gerecyclede metalen

Deze voorstellen zijn noch links noch rechts – ze zijn verstandig. Ze leveren meer onafhankelijkheid, werkgelegenheid en minder uitstoot. Allemaal zonder dat burgers daar iets voor hoeven in te leveren. Alle partijen schrijven mooie woorden over de circulaire economie. Hier ligt een concrete kans om die woorden te verzilveren met maatregelen die écht verschil maken. De makers staan klaar, de technologie werkt, de markt vraagt erom. Het ontbreekt alleen nog aan politieke daadkracht.

Namens een betrokken metaalsector wensen wij u en de formerende partijen wijsheid en verantwoordelijkheidsbesef toe.

Met vriendelijke groet,

Willeke Ketting

Voorzitter MRF

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Metaal Recycling Federatie
T.a.v. mevrouw W. Ketting
Postbus 85645
2508 CH DEN HAAG

Kenmerk: 202500446

Den Haag, 1 december 2025

Geachte mevrouw Ketting,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

25 NOV. 2025

De Tweede Kamer
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de heer S. van Haersma Buma
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum

Ons kenmerk HBR413245-1582611961-755

Onderwerp: brief aan de informateur

Geachte heer Van Haersma Buma,

De Rotterdamse haven heeft een gunstige ligging aan de Noordzee met verbindingen via water, weg, buisleiding en spoor tot diep in Europa. We hebben een kwalitatief hoogwaardige zeehaven met een sterk geïntegreerd industriecluster, dat verknoopt is met de industrie in het Ruhrgebied en Antwerpen. De combinatie van haven en industrie levert een niet te onderschatten bijdrage aan de leveringszekerheid van energie, voedsel, grondstoffen en goederen. Zo draagt de Rotterdamse economische motor bij aan het verdienvermogen van Nederland. Het havenindustriële complex in Rotterdam zorgt in Nederland direct en indirect voor 192.000 banen en levert een forse bijdrage van ca. 30 miljard euro aan het BNP.

Op de lange termijn kan de Rotterdamse haven deze rol alleen blijven vervullen als de transitie naar een klimaat-neutrale haven slaagt. Voor die uitdaging staan de bedrijven in de Rotterdamse haven, en het Havenbedrijf spant zich in - vanuit zijn rol als beheerder en ontwikkelaar van de Rotterdamse haven - om de transitie te faciliteren en te versnellen. Het succes van deze transitie bepaalt voor een belangrijk deel of nationale en Europese klimaatdoelstellingen worden behaald. De transitie van onze economische en logistieke motor biedt volop strategische kansen voor Nederland, maar daarvoor moeten de omstandigheden dringend verbeteren. Investeringsbeslissingen van het bedrijfsleven hebben zekerheid over het beleid op lange termijn nodig. De aangekondigde bedrijfssluitingen in de (basis)chemie in Rotterdamse haven zijn zorgwekkend voor zowel de energietransitie als de strategische autonomie van Nederland en Europa.

Bedrijven in de haven kampen met stikstofproblematiek, beperkte netcapaciteit en hoge energiekosten. Geopolitieke ontwikkelingen hebben hun weerslag op de haven en onderstrepen het belang van een krachtig en weerbaar logistiek, energie- en industriecluster. Marktverstoringen leiden ertoe dat bedrijven duurzame investeringen in Nederland uitstellen of afblazen. Mario Draghi riep in zijn rapport op tot meer samenwerking voor een concurrerende Europese economie. Zijn rapport benadrukt de noodzaak van forse investeringen in innovatie, klimaat-energiebeleid en veiligheid en biedt belangrijke bouwstenen voor het herstel van de concurrentiekracht van de EU. Het advies van Peter Wennink over de versterking van het Nederlandse investeringsklimaat en toekomstig verdienvermogen bouwt daarop voort en biedt hier naar verwachting goede uitgangspunten voor. Voor een toekomstbestendige haven zijn een daadkrachtige ondersteuning vanuit de overheid en Europese samenwerking op het gebied van strategische autonomie nodig.

Havenbedrijf Rotterdam N.V. brengt daarom graag de volgende punten onder uw aandacht:

Houd de economische motor in Nederland draaiend voor toekomstig verdienvermogen

Een concurrerend investeringsklimaat is noodzakelijk om haven en industrie vitaal te houden en de transitie te laten maken. Dat is op lange termijn essentieel voor leveringszekerheid van goederen en energie, het versterken van strategische autonomie en daarmee de financiering van maatschappelijke opgaven. De Clean Industrial Deal van de Europese Commissie bevat concrete voorstellen om van decarbonisatie een aanjager van groei voor de Europese industrie te maken en roept lidstaten op hiermee snel stappen te zetten. Willen we in Nederland klimaatneutrale (chemische) industrie tot ontwikkeling brengen, dan moeten we bedrijven hier de transitie laten maken in plaats van ze laten vertrekken. In Nederland is er op de korte termijn daarom dringende behoefte aan daadkracht op de volgende dossiers:

- **Verlaag de energiekosten.** De Nederlandse energiekosten zijn structureel hoger dan die van concurrerende regio's. Met name de hoge Nederlandse nettarieven ondergraven de concurrentiekracht en belemmeren investeringen in verduurzaming.
- **Geen contraproductieve nationale koppen op EU beleid.** Voorkom dat bedrijven investeringen in verduurzaming niet in Nederland, maar net over de grens en in andere werelddelen doen.
- **Vraagstimulering nodig.** De markt voor veel van de duurzame producten komt onvoldoende op gang en is vraagstimulering nodig om productie te laten opschalen en de prijs concurrerder te maken.
- **Haal Nederland en de Rotterdamse haven van het stikstofsloot.** Voer samen met ons de afgesproken gebiedsgerichte aanpak stikstof/natuur voor de Rotterdamse haven uit en tref ook landelijke maatregelen om de stikstofemissies te verminderen en natuurherstel te borgen. Alleen hierdoor kunnen vergunningen weer verleend worden. Door de rechterlijke uitspraken over intern salderen is zeer grote onzekerheid ontstaan in de Rotterdamse haven: zo'n 7 miljard euro aan lopende en afgeronde projecten wordt beïnvloed, en nieuwe projecten ter waarde van 11 miljard euro hebben te maken met onzekerheden die investeringen vertragen of doen uitstellen. Neem snel besluiten op deze gebiedsgerichte oplossingen en benut de kansen die Europees beleid, zoals de REDIII en NZIA, bieden.
- **Versnel de vergunningverlening.** Als Havenbedrijf Rotterdam spannen we ons in om de realisatie van het rijksbeleid op de energie- en grondstoffentransitie aan te jagen. Toch zien we keer op keer dat projecten en investeringen in de energie- en grondstoffentransitie worden geconfronteerd met langdurige vergunningsprocessen. Acht jaar voorbereiding en twee jaar bouwen is nu de norm en dat is onhoudbaar in deze tijd van grote veranderingen.

Houd de transitie gaande met langjarig en consistent beleid voor een klimaatneutraal cluster

De transitie naar een toekomstbestendig chemiecluster is voor een groot deel afhankelijk van het concurrerend vermogen van de huidige bedrijven. Het beleid moet erop gericht zijn deze bedrijven hier de transitie te laten maken zodat goederen en energie hier geproduceerd en verwerkt worden in plaats van dat Nederland en Europa industrie verliezen en afhankelijkker worden van import. De infrastructuur hiervoor wordt nu al ten dele gerealiseerd: het waterstofnetwerk Rotterdam, DRC-buisleidingen, extra netcapaciteit, CO₂-transport- en opslagproject Porthos, aanleg van warmteleidingen, walstroom voor de zeevaart en laadpalen voor vrachtauto's. Meer energie infrastructuur is noodzakelijk. Zorg samen met de staatsdeelnemingen dat er een strategie komt hoe de staatsdeelnemingen ingezet kunnen worden om dit te realiseren, gecombineerd met een infrastructuurfonds.

Met deze infrastructurele randvoorwaarden alleen zijn we er niet; voor daadwerkelijke, grootschalige investeringen van bedrijven in hernieuwbare brandstoffabrieken, plasticrecycling en waterstofproductie en -importfaciliteiten is naast de bovengenoemde vijf korte termijn vraagstukken een stabiel en toekomstbestendig klimaat- en energiebeleid nodig:

- **Consistent beleid is cruciaal voor het terugwinnen van het vertrouwen in het vestigingsklimaat van Nederland.** Daarom is het van belang om door te gaan met de uitvoering van programma's als het **Nationaal Programma Verduurzaming Industrie, het Nationaal Plan Energiesysteem, het Nationaal Programma Energie Hoofdstructuur en de MIEK-projecten.** Kijk waar versnelling mogelijk is en waar een duidelijk stimuleringskader kan worden geboden. Niet alleen voor bedrijven, maar ook voor clusters, in het belang van alle Nederlandse industrie.
- In Rotterdam wordt gewerkt aan productie en import van groene en CO₂-arme waterstof(dragers). **Om nieuwe productie te faciliteren en voor aansluiting van import op Europese initiatieven zijn politieke ondersteuning en een goed regelgevend en financieel instrumentarium noodzakelijk.** Om de waterstofmarkt verder op te bouwen is het van belang om op Europees niveau de vraag naar duurzame eindproducten te stimuleren. Daarnaast kan Nederland zijn kansen als waterstofhub voor Noordwest-Europa verzilveren door verder te investeren in vitale infrastructuur; zowel de verbinding via pijpleidingen tussen industrieclusters in Nederland en buurlanden, als in de havens voor de conversie van geïmporteerde waterstofdragers (terminals en krakers, conversie naar gasvormige waterstof).
- De Rotterdamse haven werkt via een regionaal samenhangende aanpak van projecten en instrumenten aan versnelde CO₂-reductie in een duurzaam, concurrerend en weerbaar industrieel cluster. Een onderdeel hiervan is het tijdig beschikbaar krijgen van betaalbare energie als essentiële randvoorwaarde voor het cluster om bedrijven tot investeringen te bewegen. Deze aanpak noemen we **Recharge Rotterdam** als uitvoering van de 'regionale clusteraanpak maatwerk'. **Beleidsmatige ondersteuning van deze clusteraanpak met een integraal plan voor de lange termijn is cruciaal voor succes.**

Naast bovenstaande prioriteiten voor het investeringsklimaat op korte termijn en de transitie van de industrie op lange termijn, is het nodig een aantal randvoorwaarden te vervullen voor de haven op het gebied van ruimte, logistiek, veiligheid en werk.

In het kader van het NOVEX-gebied Rotterdamse haven legt het Havenbedrijf met betrokken overheden de ruimtelijke puzzel voor de transitie van de haven - in goede balans met de leefomgevingskwaliteit en woningbouwopgaven in de regio. Denk hierbij ook aan ruimte voor defensie en ruimte die nodig is voor de overstap naar een circulaire economie. Voor de transitie van de haven is zowel fysieke ruimte als (milieu)gebruiksruimte nodig. Verschuiving van wegtransport naar spoor, binnenvaart en buisleiding blijven de komende jaren belangrijke aandachtspunten voor de haven, evenals grootschalig onderhoud van infrastructuur, het verzekeren van robuuste logistieke systemen en (sociale) veiligheid. Mensen maken de haven: investeren in het opleiden van technisch en IT- personeel is cruciaal. Als beheerder en ontwikkelaar van de haven zet het Havenbedrijf zich, met de bedrijven in het havengebied en partners, actief in op onderstaande opgaven. Samenwerking met de overheid is bepalend voor het succes op de volgende punten:

- **Landelijk prioriteit geven aan de vastgestelde ruimtebehoefte voor economie en transitie tussen 2030 en 2050. De noodzakelijke ontwikkelingen voor de transitie van de haven dienen te worden geborgd, samen zullen we in Nederland werk moeten maken van concrete vervolgstappen op de ontwerp nota Ruimte.** De ombouw van grote industriële installaties kost jaren, waarbij de benodigde ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en bijbehorende infrastructuur aan de voorkant moet worden gepland en niet achteraf ingepast. Daarnaast zijn er nieuwe ruimtevragers uit nationale programma's, zoals defensie, kernenergie en windenergie van zee met omzetting naar waterstof in de haven. **De ruimteopgave van de Rotterdamse haven is om die reden urgent en fors.**
- Havenbedrijf Rotterdam verkent samen met rijk en regio (de NOVEX-partners) de mogelijke oplossingen voor het ruimtevraagstuk volgens de MIRT systematiek, waaronder het intensiveren en optimaliseren van het ruimtegebruik van het haven- en industriegebied, het

benutten van regionale bedrijventerreinen en een eventuele uitbreiding landwaarts en/of zeewaarts. Vervolgens dient met hoge snelheid en daadkracht gewerkt te worden aan het oplossen van het ruimtegebrek in de Rotterdamse haven in combinatie met de benodigde impuls in de leefomgeving van de regio, zodat de haven en regio niet alleen economisch maar ook sociaal en ecologisch toekomstbestendig zijn.

- Nederland heeft belang bij een weerbare en veerkrachtige haven die economische schommelingen, disrupties van toeleveringsketens, onverwachte wereldwijde gebeurtenissen (denk aan energiecrisis, coronacrisis) en gevolgen van klimaatverandering kan opvangen. **Investerings in renovatie en onderhoud van de belangrijkste goederen- en defensiecorridors en in nieuwe projecten via het MIRT zijn cruciaal** om de Nederlandse economische motor draaiende te houden en de weerbaarheid te versterken.
- In de Rotterdamse haven zijn verschillende spoorprojecten die bijdragen aan verdere verduurzaming en veiligheid van transport. Desalniettemin is de situatie van het spoorgoederenvervoer in Nederland zorgelijk. **Om het spoorgoederenvervoer in Nederland concurrerend te houden is blijvende aandacht voor gebruikskosten van het spoor ten opzichte van andere modaliteiten en buurlanden van groot belang.**
- Bijna alle grote, drukke logistieke knooppunten in en rond een haven zijn aantrekkelijk voor criminelen; deze (drugs)criminaliteit heeft een zeer negatieve impact op de samenleving en de veiligheid van mensen die werken in de haven. Met de vertrouwensketen is in 2024 een gesloten logistieke keten met enkel geautoriseerde partijen ontstaan, waardoor ondermijnende criminaliteit wordt teruggedrongen. **Een blijvende en stabiele inzet van mensen en middelen bij politie, Douane en OM is nodig in het belang van de bescherming van bedrijven, havenmedewerkers en de maatschappij.**
- De komende jaren verandert de arbeidsmarkt in de haven en industrie, door de energietransitie, grondstoffentransitie en digitale transitie. We willen de haven verbinden met de omgeving en een evenwichtige en inclusieve arbeidsmarkt bevorderen. **Investerings in het opleiden van technici en IT-talent en in leer/werk-onderwijs en een evenwichtige en inclusieve arbeidsmarkt die toegankelijk is voor een breder arbeidspotentieel is cruciaal.** Zet daarbij ook in op het omscholen van personen met een praktijkberoep, het opleiden en toeiden naar werk van statushouders en het stimuleren van innovaties voor een hogere arbeidsproductiviteit.

Rol Havenbedrijf Rotterdam

Wij streven naar duurzame economische en maatschappelijke waardecreatie in samenwerking met onze klanten en partners. De inzet van de Nederlandse overheid, het kabinet en de Tweede Kamer zijn daarbij van groot belang: een succesvolle Rotterdamse haven vraagt daadkrachtig en ondersteunend overheidsbeleid, met focus op uitvoering. Havenbedrijf Rotterdam is van harte bereid suggesties voor concrete oplossingen met u en de betrokken partijen te delen. We gaan hierover graag in gesprek en wensen u veel succes met uw opdracht.

Hoogachtend,
Havenbedrijf Rotterdam N.V.

Boudewijn Simons
CEO

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Port of Rotterdam
T.a.v. de heer B. Siemons
Postbus 6622
3002 AP ROTTERDAM

Kenmerk: 202500448

Den Haag, 1 december 2025

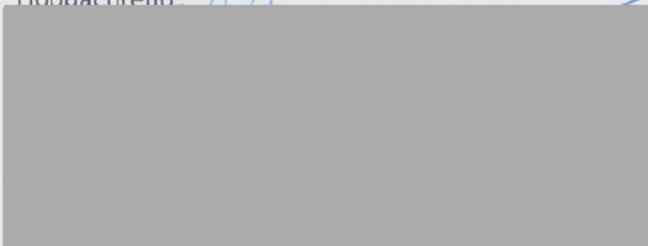
Geachte de heer Siemons,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoopachtend

Sybrand Buma
Informatieur

Gemeente Borger-Odoorn

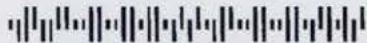

Waterschap NOORDEKZIJLVEST

202500453

Aan:
de Tweede Kamerde informateur
t.a.v. de heer S. van Haersma Buma
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

VERZONDEN 25 NOV. 2025

Assen, 21 november 2025
Ons kenmerk 47/5.1/2025001628
Behandeld door thema Bestuur, Public Affairs en Juridische Zaken
Onderwerp: Samen kom je verder

Geachte heer Van Haersma Buma,

In Drenthe weten wij dat je samen verder komt. Onze kracht ligt in het *naoberschap*: samenwerken met oog voor ieders belang, op een nuchtere en resultaatgerichte manier. Wij bieden ruimte, veerkracht en sterke gemeenschapszin, waar overheden, bedrijven en kennisinstellingen samenwerken aan oplossingen die Nederland verder brengen. Drenthe wil vooruit en is bereid verantwoordelijkheid te nemen, samen met het Rijk.

Elke regio telt

Wij vragen u in de formatie nadrukkelijk oog te hebben voor de kracht en diversiteit van de regio's. Het gaat pas echt goed met Nederland als het in elk landsdeel goed gaat. Elke regio kent eigen kansen en opgaven, en vraagt om beleid dat aansluit bij de lokale context. Door regionale belangen structureel mee te nemen in kabinetsplannen, bouwen wij gezamenlijk aan een land waarin elke regio telt. Ook in Drenthe staan wij voor urgente vraagstukken die om een stabiele landelijke koers en heldere keuzes vragen. Drenthe roept op tot:

- **versnelling van de stikstofreductie**, zodat woningbouw, natuurherstel en noodzakelijke infrastructuurprojecten niet tot stilstand komen;
- **transformatie van de zorg**, passend bij een vergrijzende populatie en een toenemende vraag naar passende ondersteuning;

- **versterking van onze culturele infrastructuur**, waaronder een evenwichtige verdeling van cultuurgelden en de vernieuwing van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork;
- **versnelling en ondersteuning van de woningbouw in Drenthe zoals in de NOVEX-Regio Zwolle, NOVEX-Regio Groningen-Assen en Regio Emmen**, om de druk op de woningmarkt te verlichten;
- **een toekomstbestendige aanpak van de asielketen**, met aandacht voor draagkracht, opvang en perspectief;
- **verbeteringen in het openbaar vervoer**, waaronder het terugdraaien van bezuinigingen in het regionaal openbaar vervoer, het oplossen van de flessenhals bij Meppel en het laten rijden van een derde en vierde intercity tussen Zwolle en Groningen;
- **aanpak van netcongestie**, om de economische ontwikkeling en energietransitie mogelijk te blijven maken;
- **borging van onze toegang tot schoon en voldoende zoetwater**, waaronder het borgen van de toegang van Drenthe tot de watervoorraad in het IJsselmeer. Essentieel voor de landbouw, natuur en leefbaarheid.

Daarnaast biedt Drenthe ruimte en kansen op het gebied van bedrijvigheid, recreatie, toerisme en nationale veiligheidsopgaven. De Veiligheids-campus Assen - van, voor en door het Noorden - levert een concrete bijdrage aan nationale en Europese weerbaarheid.

Maak de schaa sprong met Drenthe

De komst van de Nedersaksenlijn versterkt de economische positie van de Regio Emmen en biedt unieke kansen voor woningbouw, bereikbaarheid, (maak)industrie, onderwijs en duurzame groei. Met het grootste bedrijvenpark van Noord-Nederland, een groen chemisch cluster en een innovatieve landbouwsector beschikt de regio over solide bouwstenen om de brede welvaart in het gebied gelijk te trekken met de rest van Nederland. Wij vragen u daarom om samen met ons de benodigde schaa sprong te maken.

Een eerste stap daarin is het opnemen van de **Regio Emmen** als **initieerregio in de Ontwerp Nota Ruimte**.

Ten slotte nodigen wij u van harte uit om de formatie in Drenthe te laten plaatsvinden. Juist in deze periode, waarin u en de partijen werken aan een stabiele coalitie die het land vooruitheeft, kan de Drentse manier van samenwerken inspireren. Onze provincie biedt rust, vertrouwen en verbinding, die de basis vormen voor duurzame resultaten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde ~~Staten~~ van Drenthe,

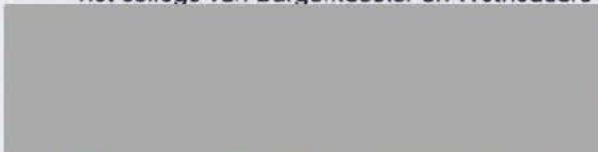
J.C. Kijnsma, commissaris van de Koning

het college van Burgemeester en Wethouders van Aa en Hunze,

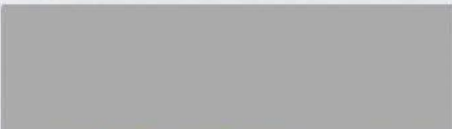
A.W. Hiemstra, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van Assen,

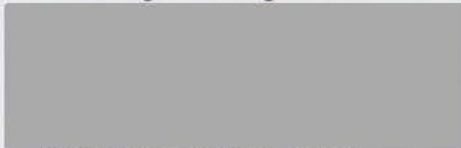
M.L.J. Out, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van Borger-Odoorn,

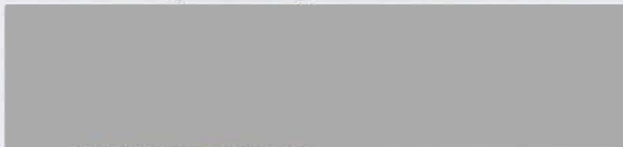
J. Seton, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van Coevorden,

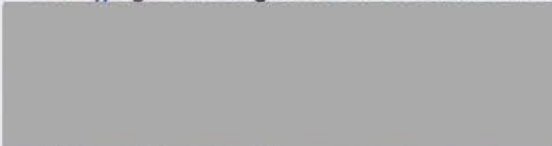
R. Bergsma, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van De Wolden,

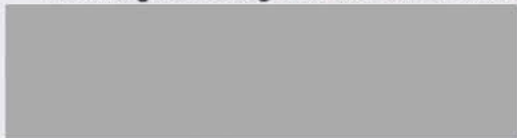
I.C.J. Nieuwenhuizen

het college van Burgemeester en Wethouders van Emmen,

H.F. van Oosterhout, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van Hoogeveen,

M. Breukelman, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van Meppel,

A. Maathuis, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van Midden-Drenthe,

J. Zwiars, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van Noordenveld,

K. Smid, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van Tynaarlo,

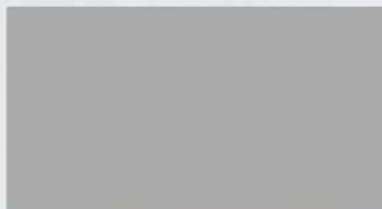
M.J.F.J. Thijsen, burgemeester

het college van Burgemeester en Wethouders van Westerveld,

J. Spoelstra, burgemeester

het bestuur van waterschap Drents Overijsselse Delta,

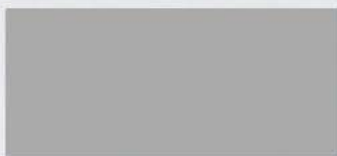
D.S. Schoonman, dijkgraaf

het bestuur van waterschap Hunze en Aa's,

G.J. ten Brink, dijkgraaf

het bestuur van waterschap Noorderzijlvest,

R. van der Schaaf, dijkgraaf

het bestuur van waterschap Vechtstromen,

S.M.M. Kuks, dijkgraaf

Postbus 122, 9400 AC Assen

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

provincie Drenthe

Z1100 - #X830X0X#00#0000#

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Provincie Drenthe
T.a.v. burgemeesters
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Kenmerk: 202500454

Den Haag, 1 december 2025

Geachte burgemeesters,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend,

Sybrand Buma
Informatieur

Aan: de informateur de heer Buma

t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Contactpersoon

Ruben van der Ploeg

Plaats

Utrecht

Ons kenmerk

25-186/PF/mv

Telefoonnummer

[REDACTED]

Datum

25 november 2025

Uw kenmerk

E-mail

[REDACTED]

Betreft

Input CNV voor regeerakkoord: 'investeren in mensen'

Geachte heer Buma,

Elk regeerakkoord zou moeten beginnen bij de mensen die al die beleidsambities uit dat regeerakkoord moeten gaan uitvoeren. Beleid maakt bijvoorbeeld niet de zorg, maar mensen maken de zorg. Dat geldt voor alle beleidsambities in een nieuw regeerakkoord. Zonder werknemers geen broodnodige nieuwe huizen. Geen stikstoftransitie zonder ook aandacht te hebben voor de werknemers in die sectoren. Als vakbond CNV vertegenwoordigen wij al die werknemers in verschillende sectoren. We maken onder andere collectieve afspraken over arbeidsvoorwaarden, scholing en duurzame inzetbaarheid.

Zonder te investeren in mensen, geen grote regeerakkoordambities; schrap de nullijn

Terecht zullen de ambities groot zijn in het nieuwe regeerakkoord. Dat vraagt naar de mening van CNV om te investeren in mensen in plaats van te bezuinigen op mensen. Zonder kwaliteit van werk geen noodzakelijke transitie. Dat gaat over loonontwikkeling, waardering, sociale veiligheid, scholing en mobiliteit. Een nullijn voor rijksambtenaren is dan ook onbestaanbaar. Je kunt geen grote ambities formuleren op het gebied van migratie en veiligheid, maar medewerkers bij de IND en bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) er in koopkracht op achteruit laten gaan. De nullijn moet van tafel en er moet normaal cao-overleg kunnen plaatsvinden, leidend tot een cao die de waardering uitdrukt voor al die hardwerkende ambtenaren.

Investeren in werkenden betekent veiligheid van werkenden voorop

De agressie tegen werkenden in publieke sectoren, maar ook in private sectoren, neemt toe. Voor CNV is het onbestaanbaar dat de politieagent en verpleegkundige hun werk steeds vaker niet veilig kunnen doen. Dit maatschappelijke probleem vraagt om een breed gedragen, nationale aanpak. Dat begint met bewustwording bij burgers, die allen gebruik maken van publieke diensten. Strengere straffen voor mensen die geweld gebruiken tegen publieke hulpverleners is wat CNV betreft ook onderdeel van de oplossing.

Salarisachterstanden in de zorg

De zorg staat voor grote uitdagingen. Hoe brengen we de zorg op orde en houden we die goed? Een belangrijk onderwerp voor een regeerakkoord. Dat start in de visie van CNV met het normaal belonen van

werknemers in de zorg. Middengroepen in de zorg kijken al jaren tegen een salarisachterstand aan van zo'n 6%. Het zijn juist de verpleegkundigen, de verzorgenden, de begeleiders en behandelaars, die ten opzichte van werkenden in andere sectoren minder verdienen.¹ Dat los je niet op binnen het cao-domein door andere werknemers in zorgcao's dan maar minder te laten verdienen. Daar zal dus vanuit de overheid (OVA-ruimte) geld bij moeten.

Structurele oplossingen in plaats van tijdelijke maatregelen

Het kunnen uitvoeren van al die ambities in een regeerakkoord vraagt om een overheid die een betrouwbare partner is. Geen ad hoc bezuinigingen, losse potjes of noodfondsen, maar duurzame financiering en beleid dat zekerheid biedt voor werknemers en werkgevers. Dan gaat het bijvoorbeeld om een voorspelbare bekostiging van het onderwijs. Geef daar de financiële zekerheid en de beleidsmatige rust die nodig is om te kunnen werken aan kwaliteit van onderwijs. Zodat de leraar weer zijn of haar werk kan doen.

Betrouwbare partners over en weer: aanbod van de SER

Als wij hiermee als vakbond vragen om een betrouwbaar partnerschap vanuit de overheid, dan moeten we dat zelf ook bieden. We verwijzen daarbij als lid van de Sociaal-Economische Raad (SER) naar de SER-brief aan de informateur. Waarin de SER aanbiedt met draagvlak en oplossingen te komen als het gaat om het stelsel van ziekte en arbeidsongeschiktheid en het belastingen- en toeslagenstelsel.² En waarbij we aangeven als sociale partners aan de slag te gaan met 'van-werk-naar-werk' en 'leven lang ontwikkelen', zodat zoveel mogelijk werknemers op de plek zitten die het beste bij ze past.³

Snijden in de *werknemers*verzekeringen WW en WIA past daar niet bij. Het is niet aan de overheid om eenzijdig de polisvoorwaarden te verslechteren; door de duur van uitkering te willen inperken. Herstel in het nieuwe regeerakkoord daarom deze dwaling van het vorige kabinet en snijd niet verder in de sociale zekerheid.

Een gezonde arbeidsmarkt als basis

Daarbij vraagt de SER ook om het onverkort doorzetten van het arbeidsmarktpakket (SER MLT-advies) om de balans op de Nederlandse arbeidsmarkt te herstellen: minder flex, meer duurzame arbeidsrelaties. Een gezonde arbeidsmarkt is immers één van de basisvoorwaarden om de ambities, die voor het nieuwe kabinet geformuleerd gaan worden, gerealiseerd te krijgen.

Tot besluit

Uiteraard zijn we van harte bereid onze inzet nader toe te lichten. We wensen u als informateur en de onderhandelende partijen veel wijsheid toe om te komen tot een akkoord dat verschil gaat maken voor Nederland, op breed draagvlak kan rekenen en dat oog heeft voor de mensen die het werk moeten doen.

Piet Fortuin

Voorzitter CNV

¹ https://www.brancheorganisatieszorg.nl/wp-content/uploads/2023/11/Okttober-2023_Rapport_Beloningen-in-de-zorg-update_def.pdf

² <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/overige-publicaties/2025/brief-voor-informateur.pdf>

³ <https://www.stvda.nl/nl/publicaties/stelsel-van-werk-naar-werk>

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

CNV
T.a.v. de heer P. Fortuin
Postbus 2525
3500 GM UTRECHT

Kenmerk: 202500456

Den Haag, 1 december 2025

Geachte heer Fortuin,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Hoogachtend

Sybrand Buma
Informatieur